

РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ И НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Климент М. Найденов, Димитър С. Атанасов

КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В ЕС - НЯКОИ АСПЕКТИ И ТЕНДЕНЦИИ РЕЗЮМЕ

Основната цел на настоящото изследване е да се докаже, че внедряването на кръговата икономика в рамките на устойчивото развитие позволява създаването на условия за бъдещо развитие и помага за вземане на информирани решения за изпълнението на стратегическите цели за развитие на политиката на сближаване и на кръга икономиката не са само въпрос на инфраструктурна политика, но и на социално сближаване и солидарност. Те дават отговори на предизвикателствата пред местните и регионалните общности относно начините за справяне с най-важните климатични проблеми. В статията се използват първични данни и вторични източници и използването на двата, което се нарича триангулация, или двойна методология. Първичните данни, които използвахме, са данните, събрани от нас, т.е. интервю, наблюдение, въпросници. Вторични източници, използвани в статията, са данни, които вече съществуват - предишни изследвания, официална статистика, продукти за медии, правителствени доклади, уеб информация, исторически данни и информация. Резултатите от проучването ще докажат, че в контекста на кръговата икономика, предполагаща адаптирането на устойчивото развитие към изискванията на конкурентния международен пазар и пазара на ЕС, кръговата икономика е най-адекватният инструмент, който може да консолидира усилията на регионалните власти, бизнеса структури, обществени организации и други за решаване на проблемите на трансформацията на традиционната икономика в новата икономика на ЕС, свързана с безопасността на природата.

Kliment M. Naydenov, Dimitar S. Atanasov

CIRCULAR ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE EU — SOME ASPECTS AND TRENDS ABSTRACT

The main objective of the present study is to prove that the implementation of the circular economy within sustainable development allows the creation of conditions for future development and helps to make informed decisions for the implementation of the strategic goals for development of the Cohesion policy and the circular economy are not only a matter

of infrastructure policy, but also of social cohesion and solidarity. They provide answers to the challenges facing local and regional communities about ways to tackle the most important climate problems. In the article are used primary data and secondary sources and the use of both, which is termed triangulation, or dual methodology. Primary data, which we used, is the data collected by us, i.e. interview, observation, questionnaires. Secondary sources used in the article are data that already exists — previous research, official statistics, mass media products, government reports, web information, historical data and information. The results of the survey will prove that, in the context of circular economy implying the adaptation of sustainable development to the requirements of the competitive international and EU market, circular economy is the most adequate instrument that can consolidate the efforts of the regional authorities, business structures, public organizations and others in addressing the problems of transformation of traditional economy in new EU economy related to nature safety.

Доц. Д -р Тони Трайков, доц. Д -р Климент Найденов

ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА И ЗАЕТОСТТА НА НАСЕЛЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ - ОБЩИ И РЕГИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Значението на образованието и образователната структура на населението за цялостното социално-икономическо развитие постави включването им като структурна позиция в Индекса за човешко развитие, използван в Програмата за развитие на ООН. Качественото образование е една от основните предпоставки за развитието на всяко общество. На фона на общите отрицателни количествени и качествени промени в нашето население запазват някои положителни тенденции, свързани с образователното му ниво. Повишаването на образованието на населението на България през XX век остава тенденция в началото на настоящия век.

Assoc. Prof. Dr. Toni Traykov, Assoc. Prof. Dr. Kliment Naydenov

EDUCATIONAL STRUCTURE AND EMPLOYMENT OF POPULATION IN BULGARIA - GENERAL AND REGIONAL ISSUES

The importance of education and the educational structure of the population to overall socio-economic development has set their inclusion as structure-item in the Human Development Index used in the United Nations Development Programme. Quality education is one of the main prerequisites for the development of each society. Amid general negative quantitative and qualitative changes in our population keeps some positive trends relating to its educational

level. Raising the education of the population of Bulgaria in XX century remains a trend at the beginning of the present century.

Климент Найденов

МЕЖДУНАРОДНА МИГРАЦИЯ В ЕВРОПА ПРЕЗ 21 ВЕК

Миграциите често се свързват с подобряване на образователната и квалификационната структура на населението, повишаване на културното му ниво, но също така и с увеличаването на неговите нужди и разширяването на вътрешния и външния пазар. От друга страна, миграциите също имат противоречиви последици - загуба на работно време, загуба на свободно време, намаляване на населението и влошаване на структурата му, прекомерна концентрация на населението, „принудителна“ урбанизация и редица други. Миграцията е сложен демографски и социално-икономически процес, който е свързан с развитието на производителните сили и отношенията, възпроизводството на населението и неговото териториално разпределение. Миграцията за работа е може би най -често срещаният вид миграция за ЕС. Миграцията е глобален проблем, който ще остане в бъдеще. Справянето с нарастващите миграционни потоци от хора е един от основните проблеми в началото на 21 -ви век. Предвид значението на международната миграция за динамиката на населението в Европа, от голямо значение е да се изследват факторите, които я определят. Подобни знания биха допринесли за по -точни прогнози за миграцията, което от своя страна също ще помогне за по -добро прогнозиране на населението. Различните видове миграция ще оставят различно впечатление за цялостния облик на части от Европа, който се променя с течение на времето.

Kliment Naydenov

INTERNATIONAL MIGRATION IN EUROPE IN THE 21ST CENTURY

Migrations are often associated with improving the educational and qualification structure of the population, increasing its cultural level, but also with the increase in its needs and the expansion of the domestic and foreign markets. On the other hand, migrations also have contradictory consequences - loss of working time, loss of leisure time, reduction of population and deterioration of its structure, excessive concentration of population, "forced" urbanization and a number of others. Migration is a complex demographic and socio-economic process that is related to the development of productive forces and relations, the reproduction of the population and its territorial distribution. Migration for work is perhaps the most common type of migration for the EU. Migration is a global problem that will remain in the future. Coping

with the increasing migratory flows of people is one of the main problems at the beginning of the 21st century. In view of the importance of international migration for the dynamics of the population in Europe, it is of great importance to explore the factors that determine it. Such knowledge would contribute to making more accurate forecasts on migration, which in turn will also help to better predict the population. Different types of migration will leave a different impression on the overall appearance of parts of Europe that changes over time.

Мая Василева, Климент Найденов

ГЕОГРАФИЯ АНАЛИЗ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА ОТ ПОЗИЦИИТЕ НА СОЦИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Географското образование като дейност на общността се развива в съответствие с променящите се нужди на човешкото общество. На настоящия етап географското образование е изправено пред различни предизвикателства и проблеми по своята същност и мащаб. Това предполага нови реалности, нова образователна култура и постоянно променяща се образователна среда. Необходимо е да се разработят и утвърдят различни образователни концепции, да се преосмислят съществуващите идеи, формулировки, решения и опит и да се генерират нови. Така че основната цел на настоящата статия е да изследва географското образование в България от гледна точка на социалното управление и да представи неговата специфика като социална система. Също така е направен опит да се генерира тематична стратегия на географското образование, за да се опират на настоящите му измерения и приоритети.

Maya Vasileva, Kliment Naydenov

GEOGRAPHY EDUCATIONAL SYSTEM ANALYSIS FROM THE SOCIAL MANAGEMENT POSITIONS

Geography education as community activity evolves in line with the changing needs of human society. At current stage geography education faces different challenges and problems in its essence and scale. This implies new realities, a new educational culture and constantly changing educational environment. It is necessary to develop and validate different educational concepts, to rethink existing ideas, formulations, solutions and experience, and to generate new ones. So the main aim of current paper is to examine geography education in Bulgaria from the point of view of social management and to present its specificity as a social system. Also, it is made an attempt to generate thematic strategy of geography education in order to draw on its current dimensions and priorities.

Климент Найденов

УМЕН ЗЕЛЕН ГРАД - АЛТЕРНАТИВЕН И УСТОЙЧИВ ГРАД НА БЪДЕЩЕТО

В свят, изправен пред двойните предизвикателства за увеличаване на урбанизацията и изменението на климата, от първостепенно значение е да се преосмислят градовете, така че да могат да се справят с натиска, който тези промени ще донесат. Smart Green City отива една крачка отвъд интелигентните градове и се ангажира да се грижи за околната среда. Умният град несъмнено има много предимства и внедряването на всички свързани с него технологии е почти незабавно. Съществува обаче още една нова концепция, която, макар и с по-малко значение, също е много важна: Зеленият град. Умният град и Зеленият град са две много свързани идеи. Те обаче са две различни концепции: Умният град Концепцията е тясно свързана с прилагането на информационни и комуникационни технологии за подобряване на градското управление на градовете. Чрез технологии се работи за намаляване на емисиите на CO₂ в града, загубите на вода в хранващите мрежи, потреблението на електроенергия в обществени сгради и т.н. Green City се отнася за град, ангажиран с намаляване на екологичния отпечатък, тоест град, който прилага навици, мерки и начини за изграждане, заемане на ландшафта и производство с минимално въздействие върху околната среда, допринасяйки за устойчивостта на планетата. Ако комбинираме двата термина, говорим за Smart Green City: град с „зелени“ цели (намаляване на екологичния отпечатък), който използва за получаване на „Smart“ технологични инструменти. Можем да кажем, че основата на интелигентен зелен град са зелените градове, тъй като те са тези, които вдъхновяват целта. Интелигентните зелени градове отиват крачка напред в модернизацията на градовете и не само прилагат технологии за подобряване на качеството на живот на хората, но и се опитват да не влияят негативно върху околната среда. Всеки проект за интелигентни зелени градове допринася за по-голяма устойчивост на планетата и за по-голяма грижа за околната среда.

Kliment Naydenov

SMART GREEN CITY - ALTERNATIVE AND SUSTAINABLE CITY OF THE FUTURE

In a world faced with the twin challenges of increasing urbanization and climate change, it is paramount to re-think cities so that they are able to face the pressures these changes will bring. Smart Green City goes one step beyond smart cities and is committed to caring for the environment. The Smart City, undoubtedly, has many advantages, and the implementation of

all the technology associated with it is almost immediate. However, there is another emerging concept that, although it has less relevance, is also very important: Green City. Smart City and Green City are two very related ideas. However, they are two different concepts: Smart City The concept is closely linked to the application of information and communication technologies to improve the urban management of cities. Through technologies, work is being done to reduce CO2 emissions in the city, water losses in supply networks, electricity consumption in public buildings, etc. Green City refers to a city committed to reducing the ecological footprint, that is, a city that applies habits, measures and ways to build, occupy the landscape and produce with minimal impact on the environment, contributing to the sustainability of the planet. If we combine both terms, we are talking about Smart Green City: a city with "Green" objectives (reduction of the ecological footprint) that it uses to obtain "Smart" technological tools. We could say that the basis of a Smart Green City is the Green cities, since they are the ones that inspire the goal. The Smart Green Cities go a step further in the modernization of cities, and not only apply technology to improve the quality of life of people, but also try not to negatively impact the environment. Each smart green cities project contributes to greater sustainability of the planet and to take more care of the environment.

Климент Найденов

РАЗВИТИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ КАТО ФАКТОР ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

През 21 век анализът на човешкия капитал поема все по-централна роля в дискусиите относно растежа и успеха на нациите и регионите. Систематичното развитие на човешките ресурси от известно време е важно съображение за създателите на национални политики в голяма част от развития свят. Човешките ресурси, традиционно известни като труд, са жизненоважни, за да поддържат и осигуряват непрекъснат регионален икономически растеж. Развитието на човешките ресурси (РЧР) се отнася до запаса от производствени умения и технически знания, въплътени в труда. Това се отразява в увеличавания акцент, който в днешно време се отделя на въпроси като ученето през целия живот, равните възможности, социалното включване, пригодността за заетост и това, което стана известно като икономика на знанието. Човешкото развитие се е преместило на централно място в теорията за регионалното развитие. Регионалното икономическо развитие е от решаващо значение за всички страни. РЧР е ключов двигател и компонент на икономическото развитие. От гледна точка на регионалната икономика, развитието на човешките ресурси е инвестиция в човешки капитал и

следователно човешкият капитал произхожда от развитието на човешките ресурси. Човешкият ресурс е ключът към развитието на икономическото общество. Съвременното общество е с икономика на знанието, където човешкият ресурс е първият ресурс. Развитието на човешките ресурси е от голямо значение за прилагането на всяка стратегия за регионално развитие.

Kliment Naydenov

HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT AS A FACTOR FOR REGIONAL DEVELOPMENT

Over the 21 century, the analysis of human capital has taken on a progressively more central role in discussions regarding the growth and success of nations and regions. The systematic development of human resources has for some time been an important consideration for national policy makers throughout much of the developed world. Human resources, traditionally known as labour, are vital in order to support and ensure continuous regional economic growth. Human resource development (HRD) refers to the stock of productive skills and technical knowledge embodied in labor. It is reflected in the increased emphasis that is nowadays given to issues such as lifelong learning, equal opportunities, social inclusion, employability and what has come to be known as the knowledge economy. Human development has moved to center stage in regional development theory. Regional economic development is critical to all countries. HRD is a key driver and component of economic development. From the viewpoint of regional economics, human resource development is investment in human capital, and hence human capital is originated from human resource development. Human resource is the key to the development of economic society. The contemporary society is of knowledge economy, where human resource is the first resource. Human resource development is of great importance to the implementation of every regional development strategy.

Климент Найденов

КРЪГОВИЯ ТУРИЗЪМ КАТО ФАКТОР ЗА ЕКО ИНОВАЦИИ В КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА НА ОСНОВАТА НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Глобални проблеми като недостиг на ресурси, изменение на климата, замърсяване на сушата и океана, свързани с широко разпространения модел на растеж на производството и потреблението, доведоха до въвеждането на много концепции и подходи като „устойчиво развитие“ и „зелен растеж“ и т.н. също е кръгова икономика и

има много сходства с тези концепции и подходи, които се занимават с връзката между хората и тяхната среда. Въпреки това, той има отличителна употреба и по принцип има по-радикални последици, отколкото например концепцията за устойчивост, както е определена и използвана в доклада на Brundtland, докладван на ООН (Brundtland, 1987). Във все повече страни се правят опити за постигане на устойчивост чрез кръгови бизнес модели. Кръговите бизнес модели водят до създаването на концепция за кръгова икономика. Концепцията за кръгова икономика определя набор от принципи за производство и потребление, коренно различни от линейния режим „вземи-направи-разполагай“, преобладаващ в днешните пазарни икономики, базиран на продължаващия икономически растеж и повишената производителност на ресурсите. Кръговата икономика е алтернатива на традиционната линейна икономика (производство, използване, изхвърляне), при която запазваме ресурсите в употреба възможно най-дълго, извличаме максималната стойност от тях, докато са в употреба, след което възстановяваме и регенерираме продуктите и материалите в края на всеки експлоатационен живот.

За устойчив туризъм се говори преди години. Според Световната организация по туризъм устойчивият туризъм е „Туризм, който отчита изцяло своите настоящи и бъдещи икономически, социални и екологични въздействия, като отговаря на нуждите на посетителите, индустрията, околната среда и приемащите общности“. Досега (досега) на туристическия сектор не се обръща особено внимание като възможен контекст за инициативи и анализи на кръговата икономика.

Погледнато в контекста на устойчивото развитие, кръговият туризъм може да съчетае туризма и устойчивото управление на ресурсите. Неговата цел е да произвежда стоки и туристически услуги, като същевременно ограничава значително въздействието върху околната среда (включително потреблението и отпадъците от невъзобновяеми енергийни източници). Кръговият туризъм следва логиката на кръговата икономика, бизнес модел, съобразен с принципите на устойчиво развитие. По същия начин кръговият туризъм предлага модел, при който всеки участник в туризма (пътник, домакин, туроператор и доставчик) възприема екологичен подход. Кръговият, затворен туризъм, който вече е тенденция в Европа, е предпоставка за устойчивото развитие на сектора. В момента кръговата икономика е ключов приоритет в ЕС, не само в областта на туризма. Това ще създаде туристически сектор, който ще бъде свързан с биоразградимите отпадъци.

Kliment Naydenov

CIRCULAR TOURISM AS A KEY FOR ECO-INNOVATIONS IN CIRCULAR ECONOMY BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Global issues such as resource scarcity, climate change, land and ocean pollution linked to the widespread growth model of production and consumption have led to the introduction of many concepts and approaches such as 'sustainable development' and 'green growth', and etc. It is also a circular economy, and it has many similarities to these concepts and approaches that deal with the relationship between people and their environment. However, it has distinctive use and, in principle, has more radical consequences than, for example, the concept of sustainability as defined and used in the Brundtland report, reported to the United Nations (Brundtland, 1987).

In more and more countries, attempts have been made to pursue sustainability acceptance through circular business models. Circular business models lead to the creation of a circular economy concept. The concept of circular economy sets a set of principles for production and consumption, radically different from the take-make-dispose linear regime prevailing in today's market economies, based on continued economic growth and increased resource productivity. A circular economy is an alternative to a traditional linear economy (make, use, dispose) in which we keep resources in use for as long as possible, extract the maximum value from them whilst in use, then recover and regenerate products and materials at the end of each service life. Sustainable tourism has been talked about years ago. According to the World Tourism Organization, sustainable tourism is "Tourism that takes full account of its current and future economic, social and environmental impacts, addressing the needs of visitors, the industry, the environment, and host communities".

The tourism sector has hitherto (till now) not been given much attention as a possible context for Circular Economy initiatives and analyses.

Seen in the context of sustainable development, circular tourism can reconcile tourism and sustainable resource management. Its objective is to produce goods and tourist services while greatly limiting the impact on the environment (including the consumption and waste of non-renewable energy sources). Circular tourism follows the logic of the circular economy, a business model consistent with the principles of sustainable development. In the same way, circular tourism proposes a model in which each actor of tourism (traveler, host, tour operator, and supplier) adopts an ecofriendly approach. Circular, closed tourism, which is already a trend in Europe, is a prerequisite for the sustainable development of the sector. Currently the circular

economy is a key priority in the EC, not just in the field of tourism. It will create a tourism sector that will be linked to biodegradable waste.

Климент Найденов

РОЛЯТА НА ГИС ВЪВ ВОЕННИТЕ СИСТЕМИ - НЯКОИ ФАКТИ И ВЪПРОСИ

В съвременното общество в повечето области на дейност информационните технологии се въвеждат активно, което е улеснено от мощното им развитие през последните десетилетия. Развитието на техническото оборудване на съвременната армия, нарастващото преобладаване на информационните войни, доведоха до факта, че отбранителната сфера не беше изключение. Повечето от важните информационни технологии, използвани от военните, се основават на средства за обработка на цифрова информация за терена и методи за събиране на различни данни за противника. Според военни експерти в средата на ХХ век количеството информация, необходимо за управление на отделни единици и подразделения, се е увеличило 20 пъти. Ръчните карти, дълга и старателна промяна на данните за терена, се оттеглиха на заден план, което значително увеличи времето за вземане на важни решения от командването на войските. Географските информационни системи (по -нататък - ГИС) в съвременната армия се използват активно при отбраната на страните за управление на войски и военна техника, подпомагане на вземането на решения от командването, планиране на бойни операции и различни видове поддръжка.

Под държавната отбранителна система се разбира комплекс от политически, икономически, военни, социални, правни и други мерки и мерки за подготовката, както и осъществяването на въоръжена отбрана на държавата, нейната цялост и неприкосновеност.

Почти всяка голяма страна обръща голямо внимание на степента на готовност на въоръжените сили да отблъсне всяка потенциална заплаха. Ето защо огромен дял от държавното финансиране за научно -техническо развитие преминава през военните ведомства. Разнообразие от ГИС технологии, чието разработване се финансира активно от военния бюджет, не правят изключение.

От целия спектър от технологии, пряко свързани с ГИС и изрично генерирани от военни нужди, можем да споменем сателитна навигация и космически изображения. Системите за сателитна навигация първоначално са създадени само за военни цели (предимно за насочване на ракети). Космическите изображения обаче са имали двойна цел: картографиране на местността и много подробни разузнавателни проучвания на отделни

обекти. В момента сателитната навигация стана широко достъпна за граждански цели без ограничения. Подобна ситуация е и с космическата фотография. Първоначално спътниците са работили изключително за нуждите на отбранителните министерства, но сега сателитните изображения са широко достъпни за граждански приложения.

Настоящото състояние на други елементи от ГИС инфраструктурата на военните ведомства на различни страни по света е малко по-трудно да се определи, но е напълно възможно, тъй като много от водещите световни производители на ГИС технологии предлагат софтуерни продукти, които са изрично предназначени да автоматизират различни аспекти на командването и контрола на въоръжените сили.

Kliment Naydenov

THE ROLE OF GIS IN THE MILITARY SYSTEMS – SOME FACTS AND ISSUES

In modern society, in most areas of activity, information technologies are actively being introduced, which has been facilitated by their powerful development over the past decades. The development of the technical equipment of the modern army, the increasing preponderance towards information wars, led to the fact that the defense sphere was no exception. Most of the important information technologies used by the military are based on means of processing digital information about the terrain and methods for collecting various data about the enemy. According to military experts, in the mid-twentieth century, the amount of information needed to manage individual units and units increased by 20 times. Manual cards, a long and painstaking change of terrain data, receded into the background, which significantly increased the time for making major decisions by the command of the troops. Geographic information systems (hereinafter - GIS) in the modern army are actively used in the defense of countries to control troops and military equipment, support decision-making by the command, plan combat operations and various types of support.

Under the state defense system is meant a complex of political, economic, military, social, legal and other measures and measures for the preparation, as well as the implementation of armed defense of the state, its integrity and inviolability.

Almost every major country pays great attention to the level of readiness of its armed forces to repel any potential threats. That is why a huge share of state funding for scientific and technical development goes through the military departments. A variety of GIS technologies, the development of which is actively financed from the military budget, are no exception.

Of the entire spectrum of technologies directly related to GIS and explicitly generated by military needs, we can mention satellite navigation and space imagery. Satellite navigation

systems were originally created only for military purposes (primarily for guiding missiles). Space imagery, however, had a dual purpose: mapping of locality and highly detailed reconnaissance surveys of individual objects. Currently, satellite navigation has become widely available for civilian purposes without restrictions. A similar situation is with space photography. Initially, satellites worked exclusively for the needs of the defense departments, but now satellite imagery is widely available for civilian applications.

The current state of other elements of the GIS infrastructure of military departments of various countries of the world is somewhat more difficult to determine, but it is quite possible, since many leading global manufacturers of GIS technologies offer software products that are explicitly designed to automate various aspects of command and control of the armed forces.

Климент Найденов

ИНОВАТИВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРАКТИКИ И ПОЛИТИКИ ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ГЕО-ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ И ТЕХНОЛОГИИ

Съвременното в световно отношение образование се характеризира с активен преход към използването на нови геоинформационни системи и технологии. Новата образователна политика ориентира учителите и университетските преподаватели към въвеждането на съвременни методи на обучение, основани на използването на геоинформационни и комуникационни технологии. Съвременните образователни технологии дават възможност за максимално решаване на проблемите за развитие на образованието и неговата индивидуализация. Системата за преквалификация и повишаване квалификацията на учителите (и учителите в педагогическите университети) не отчита в достатъчна степен житейската необходимост от овладяване на информационните технологии от работещи учители. Досега процесите на самообразование преобладават в развитието на такива технологии. Информационните и комуникационните технологии (ИКТ) се развиват ежедневно бързо. Геоинформационните технологии, като географски информационни системи (GIS), дистанционни изследвания (RS) или глобални позиционни системи (GPS), са важните части на ИКТ. Те се използват в обучението по география, но не са лимитирани само до това. Географските информационни технологии осигуряват такива нови методи и средства за обработка на информация, които осигуряват висока видимост за показване на разнородна информация и достъпен набор от инструменти за анализ на реалността. ГИС има голям потенциал за анализ на информация с цел вземане на управленски решения в социално-икономическата сфера. Публикацията разкрива проблемите на

висшето и средното образование, свързани със съвременни геоинформационни системи и технологии за търсене, тълкуване и демонстриране на различни географски данни. Изведени са основни насоки за развитие на внедряването на геоинформационните технологии в обучителната среда.

Kliment Naydenov

Innovative educational practices and policies through the application of geo-information systems and technologies

Modern global education is characterized by an active transition to the use of new geographic information systems and technologies. The new educational policy orients teachers and university professors towards the introduction of modern teaching methods based on the use of geoinformation and communication technologies. Modern educational technologies provide an opportunity for maximum solution of the problems for the development of education and its individualization. The system for retraining and in-service training of teachers (and teachers in pedagogical universities) does not sufficiently take into account the vital need for mastering information technologies by working teachers. So far, the processes of self-education predominate in the development of such technologies. Information and communication technologies (ICT) are evolving rapidly on a daily basis. Geoinformation technologies, such as geographic information systems (GIS), remote sensing (RS) or global positioning systems (GPS), are important parts of ICT. They are used in geography education, but are not limited to this. Geographic information technologies provide such new methods and means of information processing that provide high visibility for displaying diverse information and an accessible set of tools for reality analysis. GIS has great potential for information analysis in order to make management decisions in the socio-economic sphere. The publication reveals the problems of higher and secondary education related to modern geographic information systems and technologies for searching, interpreting and demonstrating various geographical data. Basic guidelines for the development of the implementation of geoinformation technologies in the learning environment are presented.

Недков С., Кл. Найденов, А. Равначка, М. Иванов

РЕДАКЦИОННА СТАТИЯ: НОВАТА ВИЗИЯ КЪМ УМНАТА ГЕОГРАФИЯ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Глобалните промени включват разнообразни промени в климата, екосистемите, природните ресурси и човешкото общество, които започнаха през 20 -ти век и

продължават с нарастваща интензивност и в наши дни. Това доведе до значителни планетарни ограничения по отношение на ресурсите, климата и екологичната устойчивост, които са основните предизвикателства, пред които човешкото общество е изправено в момента и трябва да се справи. Географията на 21-ви век може да предложи базирани на доказателства и да постави конкретни решения за справяне с подобни предизвикателства. Той предлага интердисциплинарна база, която може да се използва за решаване на интегрираните проблеми на нашата общност (Coutsopoulos, 2011), като по този начин се справя със сложните предизвикателства на глобалните промени, като предоставя „интелигентни“ пространствени решения.

Този специален брой на *European Journal of Geography* е резултат от конференцията „Интелигентна география“, посветена на 100 -годишнината на Българското географско дружество (BGS), която се проведе през ноември 2018 г. в София, България. Българското географско дружество е създадено на 9 ноември 1918 г. и историята му се проследява от периоди на растеж и застой, възходи и падения. Първият период (до 1945 г.) е времето на основаване и консолидиране на обществото под ръководството на две забележителни личности, проф. Анастас Иширков и проф. Иван Батаклиев. Дружеството издава първото българско географско списание (през 1933 г.), което публикува статии в различни географски области от български и чуждестранни изследователи. Сред известните автори на списанието през това време са Албрехт Пенк, Албрехт Бъркард, Хърбърт Луис и Артър Гавази. Началото на следващия период (1945-1989 г.) е белязан от политическите промени в страната, които доведоха до значителни промени и в научната общност и активността на BGS намалява. Държавната подкрепа през 60 -те и 70 -те години на миналия век дава възможност за възстановяване и разширяване на членството, публикациите и организационните дейности. Дружеството става популярно особено за учителите в гимназията и достига до повече от 1300 членове в средата на 80-те години. Следващият период (след 1989 г.) е белязан от прехода в страната към демокрация и изразена икономика, което доведе до оттегляне на държавата от много дейности, включително подкрепата на организации като BGS. Това предизвика значителен спад в дейността му и официално затваряне на обществото. Съвременният етап започва през 2014 г. с възстановяване на правния си статут. През този период са възстановени повечето от предишните му дейности, като организиране на редовни събития (конференции, семинари и семинари), публикуване на Списанието на BGS, подкрепа на студентите чрез различни инициативи (грантове, мотиви и др.). През 2018 г. Обществото отбеляза своя 100 -годишен юбилей и 150 -годишнината от основателя си Анастас

Иширков чрез поредица от събития на няколко места в страната като семинари, изложби, издаване на юбилейна пощенска марка, кампания в Уикипедия и др. Най-важното събитие беше международна конференция „Интелигентна география“, която взе участие в Софийския университет през ноември с повече от 150 участници по целия свят (Недков и др. 2019).

Nedkov S., Kl. Naydenov, A. Ravnachka, M. Ivanov

EDITORIAL: THE NEW VISION TOWARDS SMART GEOGRAPHY IN SOUTH-EASTERN EUROPE

Global change comprises a variety of transformations in climate, ecosystems, natural resources and human society which have started in 20th century and continue with increasing intensity at present days. This led to significant planetary constraints regarding resources, climate and ecological resilience which are the main challenges the human society is currently facing and must deal with. The geography of the 21st century can offer evidence-based and place specific solutions to address such challenges. It offers an interdisciplinary base which can be used to address the integrated issues of our community (Coutsopoulos, 2011) thus to cope with the complex challenges of the global changes by providing “smart” spatial solutions.

This special issue of European Journal of Geography is an outcome of the conference “Smart Geography” dedicated to the 100th anniversary of the Bulgarian Geographical Society (BGS) that was held in November 2018 in Sofia, Bulgaria. The Bulgarian Geographical Society is established at 9th November 1918 and its history is traced by periods of growth and stagnation, ups and downs. The first period (until 1945) is the time of foundation and consolidation of the society under the leadership of two remarkable persons, prof. Anastas Ishirkov and prof. Ivan Batakliiev. The society issued the first Bulgarian geographical journal (in 1933) which published papers in various geographical fields by Bulgarian and foreign researchers. Among the famous authors of the journal during this time are Albrecht Penck, Albrecht Burkard, Herbert Louis and Arthur Gavatsi. The start of the next period (1945-1989) is marked by the political changes in the country which led to significant changes also in the scientific community and the activity of the BGS declines. The government support during the 1960s and 1970s enables to restore and extend the membership, publication and organization activities. The Society became popular especially for the secondary school teachers and reached more than 1300 members in mid-1980s. The next period (after 1989) is marked by the transition in the country to democracy and market economy which led to withdrawal of the state from many activities including the support of the organizations such as BGS. This caused

significant decline in its activities and formal closure of the society. The contemporary stage begins in 2014 with re-establishment of its legal status. During this period most of its former activities such as organization of regular events (conferences, seminars, and workshops), publication of the Journal of BGS, support of student through various initiatives (grants, motilities etc.) have been restores. In 2018 the Society celebrated its 100th anniversary and the 150th anniversary of its founder Anastas Ishirkov by series of events in several places of the country such as seminars, exhibitions, issue of jubilee postage stamp, campaign in Wikipedia etc. The most important event was the international conference “Smart Geography” which took part in Sofia University in November with more than 150 participants all over the world (Nedkov et al. 2019).

Недков С., Дж. Пикълс, Кл. Найденов, Х. Проданова

СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО: НОВАТА ВИЗИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ

Списанието на Българското географско дружество е първото научно географско списание в страната, създадено през 1933 г. През дългия период от своето развитие, то се превръща във водещо списание за публикуване на научни резултати по география и сродни интердисциплинарни области в България. От ранните си години списанието се счита за „индикатор за развитието на българската географска наука“ и важно средство за разширяване на международните отношения на Дружеството (Батаклиев 1942). Развитието на списанието може да бъде разделено на три периода. През първия период между 1933 и 1943 г. бяха публикувани 10 броя и 238 доклада (Таблица 1). Повечето публикации през този период са с висококачествени и оригинални научни изследвания, а в някои случаи тези публикации са пионер в някои области на географската наука в страната. Публикациите през този период са предимно на български език, а останалите на немски (около 6%), докато резюметата на докладите са на немски и френски език. През този период документите представляват около 45% от всички публикации. Други публикувани материали през този период включват рецензии (около 25%), редакционни статии, биографии и други публикации главно за дейностите на Обществото. Краят на първия период е белязан от политическите промени, настъпили в страната след 1944 г., които се отразяват зле на дейността на Дружеството и резултата

Nedkov S., J. Pickles, Kl. Naydenov, H. Prodanova

Journal of the Bulgarian Geographical Society: the new vision and perspectives

The Journal of Bulgarian Geographical Society was the first scientific geographical journal in the country established in 1933. During the long period of its development, it became a leading journal for publishing scientific results in geography and related interdisciplinary fields in Bulgaria. From its early years, the journal was considered as “an indicator of the development of the Bulgarian geographical science” and an important means for extending the international relations of the Society (Batakliiev 1942). The development of the journal can be divided into three periods. The first period between 1933 and 1943 saw the publication of 10 issues and 238 papers (Table 1). Most of the publications during this period are of high quality and original research contributions, and in certain cases these publications are pioneering in some areas of geographical science in the country. The publications during this period are mainly in Bulgarian and the rest in German (about 6%), while the abstracts of the papers are in German and French. During this period papers accounted for about 45% of all publications. Other published materials during this period included reviews (about 25%), editorials, biographies and other publications mainly on Society activities. The end of the first period is marked by the political changes that took place in the country after 1944, which badly affect the activities of the Society and the result was an interruption of the journal publishing for the next 10 years.

Климент Найденов

СЪВРЕМЕННИ МИГРАЦИОННИ ПРОЦЕСИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ - ФАКТОРИ И ТЕНДЕНЦИИ

Миграцията във всички форми и форми е мощен демографски фактор и, наред с други демографски процеси, е съществен фактор, определящ структурата на населението на определена територия. Изследването, свързано с миграционните процеси и нагласи в България, е интересно като социално и икономическо явление, което със своята динамика и сериозните последици, които носи със себе си, има значение както за националната, по -специално българската, така и за световната икономика. Демографските проблеми, вътрешната миграция и емиграцията и имиграционният натиск ще съпътстват развитието на България и западния свят през целия 21 век. В момента сме свидетели на огромни миграционни потоци от Близкия изток и Африка към европейския континент, главно към богатите и големите страни от Западна Европа. Размерът му достига размерите, които дават основание на наблюдателите и анализаторите да говорят за миграцията и бъдещата подмяна на генетичния и цивилизационен код на континента.

България е една от страните в преход в Източна Европа, която има силен демографски спад. Факторите, които определят големите неравномерности в развитието на населението му, са териториалните изменения през първата половина на миналия век, вътрешната и външната миграция на населението и естественото му движение. Целта на изследването е да се идентифицират и разграничат факторите, генериращи миграционни нагласи у българското население, и особеностите на самия миграционен процес. Предмет на изследването са миграционните нагласи на движението на населението в България и устойчивото въздействие на тези процеси. Статията използва комбинирани общи методи - анализ и синтез, сравнение, обобщение, индукция и дедукция.

Kliment Naydenov

MODERN MIGRATION PROCESSES AND ATTITUDES OF THE POPULATION IN THE REPUBLIC OF BULGARIA - FACTORS AND TRENDS

Migration in all forms and forms is a powerful demographic factor and, among other demographic processes, is an essential determinant of the structure of the population in a particular territory. The study related to migration processes and attitudes in Bulgaria is interesting as a social and economic phenomenon, which with its dynamics and the serious consequences it carries with it matters both for the national, in particular the Bulgarian and for the global economy. Demographic problems, internal migration and emigration and immigration pressures will accompany the development of Bulgaria and the Western world throughout the 21st century. We are currently witnessing massive migration flows from the Middle East and Africa to the European continent, mainly to the rich and large countries of Western Europe. Its size reaches the dimensions that give observers and analysts reason to talk about migration and future replacement of the genetic and civilization code of the continent. Bulgaria is one of the transition countries in Eastern Europe, which has a strong demographic decline. The factors that determine the great unevenness in the development of its population are the territorial changes in the first half of the last century, the internal and external migration of the population and its natural movement. The aim of the study is to identify and distinguish the factors that generate migratory attitudes in the Bulgarian population and the peculiarities of the migratory process itself. The subject of the survey is the migratory attitudes of population movement in Bulgaria and the sustainable impacts of these processes. The article uses combined general methods - analysis and synthesis, comparison, generalization, induction and deduction.

Климент Найденов

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА ВЪРХУ МЕСТНАТА ИКОНОМИКА - БЪЛГАРСКИ СЛУЧАЙ

Основната цел на регионалната политика на ЕС е да намали различията по отношение на заетостта и доходите на населението, нивото на развитие на инфраструктурата, икономическото развитие и т.н. През 1957 г., когато шестте държави -основателки подписаха Римския договор, тяхната цел беше „да укрепване на единството на техните икономики и осигуряване на хармоничното им развитие чрез намаляване на съществуващите различия между различните региони и изостаналостта на регионите в неравностойно положение. " На практика това е политика на икономическо развитие, насочена към проблемните области. На практика това е политика, основана на солидарност. Солидарността се споменава в преамбюла на Договора за Европейския съюз, който гласи, че действията на общността са насочени към икономическо и социално сближаване и особено към намаляване на различията между нивата на развитие на отделните региони. Икономическото и социалното сближаване се подпомага чрез регионални, социални и структурни мерки. Интегрираният подход датира от времето на възникването на европейската политика на сближаване. Териториалният интегриран подход също подчертава необходимостта от работа с по -гъвкаво чувство за география. Географията продължава да има значение. Регионалната политика на Република България възниква с намерението да се защити европейският модел на социална структура, в който елементите на свободната конкуренция и социалната пазарна икономика са придружени от цели, свързани със солидарността и насърчаването на специфични приоритети за икономическите, социалните и териториално развитие.

Kliment Naydenov

THE IMPACT OF THE REGIONAL POLICY ON THE LOCAL ECONOMY – BULGARIAN CASE

The main objective of EU regional policy is to reduce disparities in terms of employment and income of the population, level of infrastructure development, economic development, etc. In 1957, when the six founding countries signed the Treaty of Rome, their aim was "to strengthen the unity of their economies and ensure their harmonious development by reducing the disparities existing between the various regions and the backwardness of the less favored regions." In practice, this is an economic development policy focused on problem areas. In practice, this is a policy based on solidarity. Solidarity is mentioned in the preamble to the

Treaty on European Union, which states that community action is geared to economic and social cohesion, and especially to reducing disparities between the levels of development of individual regions. Economic and social cohesion is supported through regional, social and structural measures. The integrated approach dates from the time of the emergence of European cohesion policy. The Territorial Integrated Approach also highlights the need to work with a more flexible sense of geography. Geography continues to matter. The regional policy of the Republic of Bulgaria arises with the intention of defending the European model of social structure, in which the elements of free competition and social market economy are accompanied by goals related to the solidarity and promotion of specific priorities for economic, social and territorial development.

Климент Найденов

УМНИ РЕГИОНИ - ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В БЪДЕЩЕТО

Глобалното търсене на екологични технологии, екологични продукти и услуги и идеи за устойчив дизайн се очаква да набере скорост през следващите години. За да се насърчи по -ефективно използване на ресурсите, по -зелена и по -конкурентоспособна икономика, е ясно, че пътят напред трябва да включва значителни иновации: устойчивият растеж трябва да върви ръка за ръка с интелигентния растеж, за да могат регионите на ЕС и неговите граждани да извлекат пълните ползи на преминаване към зелена икономика. За постигане на социално-икономическо развитие и създаване на работни места е от съществено значение да се свърже устойчив и интелигентен растеж, по-специално чрез стратегиите за научни изследвания и иновации за интелигентна специализация. Също така е важно да се намерят практически решения за отделяне на икономическия растеж от влошаване на околната среда. Иновациите са в основата на усилията за изместване на европейската икономика и общество към ресурсно ефективно и нисковъглеродно бъдеще. Насърчаването на иновациите за устойчив растеж изисква холистичен подход и дългосрочна перспектива в целия политически цикъл. Регионалните икономики са ключ към иновациите и растежа. Има множество доказателства и практически примери, които потвърждават, че регионите и градовете играят важна роля в развитието на иновациите, като са дом на индустриални клъстери, центрове за компетентност, инкубатори, технологични паркове и много други видове официални и неформални иновационни пространства. Успешните региони и градове се превръщат в европейски или глобални възли на иновации, технологични мрежи и вериги

за създаване на стойност. регионите и населените места също играят значителна роля в преследването на устойчиво развитие главно поради близостта им до много екологични проблеми, както и от местното ноу-хау за това как да се предотвратят и адаптират към предизвикателствата пред околната среда.

Kliment Naydenov

SMART REGIONS – OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE FUTURE

The global demand for environmental technologies, eco-friendly products and services and sustainable design ideas is expected to gather speed in the coming years. To promote a more resource efficient, greener and more competitive economy it is clear that the way ahead has to include significant innovation: sustainable growth needs to go hand in hand with smart growth in order for the EU regions and its citizens to reap the full benefits of a switch to the green economy. To achieve socio-economic development and create jobs, it is essential to connect sustainable and smart growth, in particular, through the research and innovation strategies for smart specialization . It is also important to find practical solutions to de-coupling economic growth from environmental degradation. Innovation is at the core of the efforts to shift Europe’s economy and society towards a resource efficient and low-carbon future. The promotion of innovation for sustain-able growth requires an holistic approach and a long-term perspective across the policy cycle. Regional economies are keys to innovation and growth. There is a wealth of evidence and practical examples, which confirms that regions and cities play an important role in developing innovation by being the home of industrial clusters, competence centers, incubators, technology parks and many other types of formal and informal innovation spaces. Successful regions and cities become European or global nodes of innovation, technology networks and value chains. regions and localities also play a significant role in pursuing sustainable development mainly due to their proximity to many environmental problems, as well as to local know-how on how to prevent and adapt to environmental challenges.

Климент Найденов

СОЦИАЛНО РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ - ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ (БЪЛГАРСКИЯ СЛУЧАЙ)

Състоянието и качеството на образованието в страната, национален приоритет номер едно, са свързани, от една страна, с демографския спад, а от друга - с малкия напредък,

постигнат в реформата на системата - въвеждането на ИКТ , свързване с нуждите на бизнеса, достъпност, включване. Роми, учене през целия живот и др. Статистиката показва, че в страната има добре развита здравна система, която не функционира задоволително. Разходите за обществено здраве представляват 4,4% от БВП и се увеличават годишно, без значителен ефект и подобрене в системата. Националната политика по физическо възпитание и спорт разглежда спортните дейности в три направления - като част от свободното време на населението; организиран спорт за всички и спорт за високи постижения. Всички те заемат важното си място в развитието на общата физическа култура; да се поддържа доброто здравословно състояние на населението, от което зависи жизнеспособността на нацията и способността на работната сила; за развитие на спортни таланти и изграждане на национално самочувствие. Пазарът на труда е от решаващо значение за стабилността на икономиката, за социалното и социалното развитие на страната, за стандарта и качеството на живот. Социално -икономическата основа за неговото развитие е кумулативен резултат от доброто функциониране на системите в редица области - демография, здравеопазване, образование, пенсионна система, бизнес климат, вкл. административно обслужване. Добре функциониращият пазар на труда с висококвалифицирана работна сила, която бързо може да придобие нови умения, е предпоставка за динамична и конкурентна икономика.

Kliment Naydenov

SOCIAL REGIONAL DEVELOPMENT - TRENDS AND PERSPECTIVES (THE BULGARIAN CASE)

The state and quality of education in the country, national number one priority, are linked, on the one hand, to the demographic decline, and, on the other, to the small progress made in the reform of the system - the introduction of ICT, linking to the needs of business, accessibility, inclusion. Roma, lifelong learning and more. Statistics show that there is a well-developed health system in the country that is not functioning satisfactorily. Public health expenditure represents 4.4% of GDP and increases annually, with no significant effect and improvement in the system. The National Physical Education and Sport Policy considers sports activities in three directions - as part of the leisure time of the population; organized sport for all and sport for excellence. All of them have their important place in the development of the common physical culture; to maintain the good health status of the population on which the viability of the nation and the ability of the workforce depend; for developing sports talents and building

national self-esteem. The labor market is crucial for the stability of the economy, for the social and social development of the country, for the standard and quality of life. The socio-economic basis for its development is a cumulative result of the good functioning of the systems in a number of areas - demography, health care, education, pension system, business climate, incl. administrative service. A well-functioning labor market with a highly skilled workforce that can quickly acquire new skills is a prerequisite for a dynamic and competitive economy.

Мая Василева, Климент Найденов, Димитър Атанасов

СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В ГЕОГРАФСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Географията включва богати, разнообразни и всеобхватни теми, които ни дават представа за променящата се среда и взаимосвързания свят. Тя включва изследване на физическата среда и ресурси; култури, икономики и общества; хора и места; и глобалното развитие и гражданското участие. Като предмет географията е особено ценна, защото предоставя информация за изследване на съвременните проблеми от различна гледна точка. Тази географска информация засяга всички нас на работа и в ежедневието ни и ни помага да вземаме информирани решения, които оформят бъдещето ни. Всички тези факти водят до широка дискусия по много актуални въпроси в съвременната географска дидактика. Предметите на изследването са новата учебна програма по география и икономика, както и изграждането на съвременен процес на обучение. Документът представя накратко някои от актуалните тенденции и ключови въпроси на геодидактиката. Като централни понятия ние разглеждаме и анализираме целите на обучението/образованието, учебната програма по география, целевите групи и средата на обучение по география, методите на обучение, както и източниците на информация, използвани в географското образование. Придържаме се, че всичко по-горе намира отражение в планирането, анализа и оценката на образованието и по този начин в неговото качество и ефективност.

Maya Wasileva, Kliment Naydenov, Dimitar Atanasov

CONTEMPORARY TRENDS IN GEOGRAPHICAL EDUCATION

The geography includes rich, diverse and comprehensive themes that give us an understanding of our changing environment and interconnected world. It includes the study of the physical environment and resources; cultures, economies and societies; people and places; and global development and civic participation. As a subject, geography is particularly valuable because it provides information for exploring contemporary issues from a different perspective. This

geographical information affects us all at work and in our daily lives and helps us make informed decisions that shape our future. All these facts result in a wide discussion on many topical issues in contemporary geography didactics. Subjects of research are the new geography and economics curriculum as well as construction of modern learning process. The paper presents briefly some of the current trends and key issues of geodidactics. As central notions we consider and analyze the training/educational goals, geography curriculum, target groups and environment of geography training, training methods as well as the information sources used in geography education. We adhere that all the above-mentioned finds its reflection in planning, analysis and assessment of education and thus in its quality and effectiveness.

Найденев Кл., М. Иванов, Н. Жечкова, Н. Кацарски, А. Атанасова

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И ПОЛИТИКА В БЪЛГАРИЯ ДО 2030 Г.

Представянето и очертаването на предизвикателствата пред регионалното развитие и политика в Република България до 2030г. може да бъде обвързано и чрез представянето на тенденциите и перспективите за развитие пред общините и особено пред малките общини в Република България. Необходимо е създаването на възможности за разкриването на регионалните различия и диспропорции на отделни териториални нива, на чиято основа следва да се изведат сравнителните конкурентни предимства на общини, с цел създаването на условия за преодоляване на негативните социално-икономически последици. Изключително полезни в тази посока могат да бъдат извършените сравнителните изследвания, чрез които обикновено се осъществява систематизиране на значителна по обем информация, която е резултат от осъществени комплексни проучвания на територията на отделните териториално-административни нива. Всяко едно проучване свързано с идентифицирането на проблемите в областта на регионалното развитие би подпомогнало провеждането на регионалната политика, както от страна на централната изпълнителна власт, така и от страна на органите на местното самоуправление при разработването на стратегии за управление територията и оползотворяване на пространствата прилежащи в землищата на малките изоставаци общини. При осъществяването на комплексен анализ с цел оценка на развитието на малките общини трябва да се имат предвид очакваните динамични промени съпътстващи развитието на страната особено в резултат на настъпващи социално-икономически кризи, които можем да очакваме по места в резултат на очакваната турбулентност предизвикана от пандемията COVID-19.

Naydenov Kl., M. Ivanov, N. Zhechkova, N. Katsarski, A. Atanasova

CHALLENGES FOR REGIONAL DEVELOPMENT AND POLICY IN BULGARIA UNTIL 2030

Regional development can be seen both as a product and as a process that is directly related to the state and European policy for regional development. As a product, regional development is based on the social, economic, environmental, demographic, institutional and managerial dimensions in the development of the regions in the country. While the presentation of regional development as a process is based on the activities for achieving sustainable and balanced development through targeted impact on problem areas and abandoned regions of the country. The complex socio-economic situation resulting from the pandemic caused by COVID-19 poses serious challenges for Bulgarian regions, both in the short term to take measures to recover in the coming years and reach pre-crisis levels of development, and in the medium term regarding the possible changes in the programming, redirection and absorption of funds during the new programming period 2021-2027 to restore the socio-economic life in the different regions of the country. In this regard, we aim to outline the main challenges facing the social, economic, environmental, demographic, institutional and managerial dimensions in the regional development of the country and to make recommendations for policies and measures aimed at overcoming the consequences of the pandemic in regional plan. As the executive authorities and the local self-government face the commitment to actively participate in the processes of stimulation and / or maintenance of the economic activity, as well as to influence the employment in the separate regions of the country, we will offer concrete measures for stimulation and increase the employment opportunities in the sectors that improve the local development of the community, through the use of the existing human, natural, institutional resources and the comparative advantages of the regions. Attention will also be paid to the opportunities for mobilization of social capital, in the context of the implementation of programs and policies for regional development related to improving the quality of life of the local population, through measures to restore, expand or create new production facilities in administrative -territorial units of the country.

Климент Найденов, Тони Трайков

**ДЕМОГРАФСКАТА СИТУАЦИЯ В ГРАДОВЕТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
В ПОСЛЕДНИТЕ 25 ГОДИНИ**

Динамиката в развитието на демографските процеси и промените в структурите на населението през последните десетилетия повлияха на основните системи на обществото: икономическа, образователна, здравноосигурителна и система за социална защита. Демографската ситуация в българските градове се влоши през последните 25 години. Това е особено характерно за малките градове, чието население намалява с високи темпове. Миграцията на млади хора от тези населени места води до намаляване на икономическия потенциал и влошаване на демографския потенциал. Като цяло същата съдба и градовете у нас.

Kliment Naydenov, Toni Traykov

DEMOGRAPHIC SITUATION IN URBAN AREAS OF REPUBLIC OF BULGARIA IN THE LAST 25 YEARS

Dynamics in the development of demographic processes and changes in the structures of the population in recent decades have influenced the main systems of society: economic, educational, health insurance and social protection system. Demographic situation in Bulgarian cities deteriorated over the past 25 years. This is especially characteristic of small towns whose population decreased by high rates. Migration of young people from these settlements leads to reduced economic potential and worsening demographic potential. Generally have the same fate and cities in our country.

Борислав Будинов, Климент Найденов

ДЕМОГРАФСКО ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В Р БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ

През последните десетилетия в РБългария настъпиха дълбоки социално-икономически и демографски проблеми. Ниската раждаемост, необезпечаваща простото възпроизводство на населението, застаряването му, ръстът на повъзрастното натоварване, нарастващата роля на миграциите (вкл. международните), трансформация на брачността (брака) и раждаемостта, изменението на статуса на жените и движението към полово равенство, проблемите съпътстващи заетостта и семейната обвързаност, либерализацията на законите касаещи контрацептивите, абортите и разводите – всички те са характеристики на социално-демографската ситуация в страната. Вследствие на тях, все повече се говори за промени свързани с демографската ситуация в страната и положението на семейството.

Borislav Budinov, Kliment Naydenov

Demographic behavior of the population in the Republic of Bulgaria - trends and prospects

In recent decades, deep socio-economic and demographic problems have occurred in the Republic of Bulgaria. The low birth rate, which does not ensure the simple reproduction of the population, its aging, the growth of the age load, the growing role of migration (including international), the transformation of marriage (marriage) and birth rate, the change in the status of women and the movement towards gender equality. and family ties, the liberalization of contraceptive laws, abortion and divorce - all of which are characteristics of the socio-demographic situation in the country. As a result, there is more and more talk about changes related to the demographic situation in the country and the situation of the family.

Климент Найденов, Тони Трайков

ЗАСТАРЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ - ТЕНДЕНЦИИ, ОСОБЕНОСТИ И РЕГИОНАЛНИ РАЗЛИЧИЯ

Населението на страната продължава да намалява и застарява, показват данни на Националния статистически институт за населението в България. Населението продължава да остаеява, като лицата, навършили 65 години, са 20% от хораат в страната. Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 23.2%, а на мъжете - 16.6%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея по-ниската средна продължителност на живота при тях. Процесът на остаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в градовете средната възраст на населението е 42.1 години, а в селата - 46.0 години.

Kliment Naydenov, Toni Traikov

Aging of the population in Bulgaria - trends, features and regional differences

The country's population continues to decline and age, according to data from the National Statistical Institute for the population in Bulgaria. The population continues to remain, with people over the age of 65 being 20% of the country's population. The aging process is more pronounced among women than among men. The relative share of women over the age of 65 is 23.2%, and of men - 16.6%. This difference is due to higher mortality among men and, as a

consequence, lower life expectancy among them. The aging process is manifested both in the villages and in the cities, as in the cities the average age of the population is 42.1 years, and in the villages - 46.0 years.

Антонина Атанасова, Климент Найденов

ИНОВАТИВНИТЕ ПОДХОДИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ИНТЕЛИГЕНТНИТЕ ГРАДОВЕ

Нарастващите проблеми в градовете, причинени от пренаселеността, увеличения икономически растеж, загубата на природни ресурси, създават необходимостта от вземане на решения, отнасящи се до различните икономически, социални и екологични проблеми. През двадесет и първи век светът е изправен пред такива предизвикателства, което е направило хората и градските управители по-загрижени за осигуряването на високо качество на живот и устойчиво развитие на градските системи. Съществуват различни дефиниции за интелигентни градове, но универсалната е, че интелигентният град е градът, който задоволява нуждите на хората и отговаря на различни предизвикателства.

„Умните градове“ са нова концепция и измерват не колко умен е градът, а усилията на града да се направи умен - устойчиво развитие, стабилен икономически растеж и когато градската система се адаптира към нуждите на потребителите.

Концепцията за интелигентен град включва добро градско планиране, използване на цифрови технологии, мрежи от технологии, мрежи от хора, които работят добре заедно, промяна в начина на мислене, трансформация на градските управи за успешни интелигентни градове и прилагане на подхода на участието.

Ето защо, за да се направи градът умен, е необходимо да се прилагат различни иновативни подходи и решения и да се използват информационни и комуникационни технологии.

Интелигентните градове използват Iot (Интернет на нещата) сензори, актьори и технологии за свързване на различни компоненти в града от въздуха до улиците, до метрото.

Градовете имат подобни проблеми-улицы, засегнати от движение, лош обществен транспорт, замърсяване на въздуха и т.н., но някои от тях успешно се справят с решаването на тези проблеми.

В този доклад ще обсъдим добри практики и опит от различни градове, които използват технологии и комуникации, за да станат интелигентни, като например сензори за

безплатни места за паркиране, интелигентни светофари, използването на енергоспестяващи решения, онлайн платформи за създаване на решения, велосипедни алеи , интелигентно управление на отпадъците.

Градът ще бъде считан за жива лаборатория за експерименти, някои от тях успешни, други необходими, а други все още изглеждат твърде абстрактни в момента. Ще се търси причината как някои градове могат да използват нови технологии, за да изглеждат по - ефективни, конкурентни, функционални и подходящи за живеене на гражданите.

Докладът е представен в 6 раздела, включително предишното въведение. Раздел 2 представя концепциите за иновациите на интелигентните градове. Раздел 3 разкрива случаите на развитие на интелигентни градове в Барселона, Тайпе и други. Раздел 4 подчертава политическия иновационен аспект за интелигентните градове. Раздел 5 разкрива как някои градове могат да разработят и развият иновативни подходи за интелигентен град, но други не могат. Раздел 6 е за заключения.

Използваните в доклада методи са: методът на сравнителен анализ, методът на научния синтез и картографският метод.

Antonina Atanasova, Kliment Naydenov

The innovative approaches for the development of smart cities

The growing problems in the cities, caused by the overpopulation, increased economic growth, the loss of natural resources, are creating the necessity of decision-making referring to the different economic, social and environmental issues. In the twenty-first century the world faces such challenges, which has made people and city governances more concerned about ensuring the high quality of life and sustainable development of the urban systems. There are different definitions for smart cities, but the universal one is that a smart city is the city which satisfies the needs of people and meets different challenges.

The “smart cities” is a new concept and it measures not how smart the city is, but the city’s efforts to make itself smart – sustainable development, sound economic growth, and when the urban system adapts itself to the users’ needs.

The smart city concept incorporates good urban planning, use of digital technologies, networks of technologies, networks of people who work together well, a change in the way of thinking, the transformation of the city governments for successful smart cities and applying the participatory approach.

That's why in order for to make a city smart it is necessary to apply different innovative approaches and solutions and to use information and communication technologies.

Smart cities utilize Iot (Internet of things) sensors, actors and technologies to connect different components across the city from the air to the streets, to the underground.

Cities have similar problems – traffic-stricken streets, poor public transport, air pollution, etc., but some of them are successfully managed to solve these problems.

In this report we will discuss good practices and experiences from different cities which use technologies and communications to become smart, such as sensors for free parking spots, smart traffic lights, the use of energy-saving solutions, online platforms for creating solutions, bicycle lanes, smart waste management.

The city will be considered as a living laboratory for experiments, some of them successful, other necessary and yet other still looking too abstract at the moment. The reason will be sought how some cities can use new technologies to make them look more efficient, competitive, functional and livable for citizens.

The report is presented in 6 sections, including the foregoing introduction. Section 2 introduces the concepts of smart city innovations. Section 3 exposes the cases of development of smart cities in Barcelona, Taipei and others. Section 4 highlights the policy innovation aspect for smart cities. Section 5 discovers how some cities can elaborate and develop innovative approaches for a smart city, but others cannot. Section 6 is for conclusions.

The methods used in the report are: the method of comparative analysis, the scientific synthesis method and the cartographic method.

Инна Благоева, Климент Найденов

ТУРИЗМЪТ И COVID-19-ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Туристическата индустрия е един от секторите на световната икономика, който беше сред първите, засегнати от новата коронавирусна инфекция. Говорим за удар не само вирусен, медицински, но и финансов - поради разпространението на COVID -19 по света, настоящите обиколки трябваше да бъдат прекъснати, а планираните на по -късна дата - отменени или разсрочени. При такива условия туроператорите, туристическите агенти, превозвачите и други участници на пазара на туристически услуги са понесли сериозни загуби. Ограниченията за пътуване доведоха до почти пълно спиране както на международния, така и на националния туризъм. Настоящата криза в туризма след пандемията на коронавирус е безпрецедентна по отношение на очакваните загуби и

последствия. Кризата рано или късно ще приключи и туристическата индустрия ще започне да се възстановява. Туристическата индустрия трябва да се събере, за да разработят съвместно ефективни мерки за противодействие на глобалните заплахи, с които може да се сблъскат отново в бъдеще.

Inna Blagoeva, Kliment Naydenov

TOURISM AND COVID-19 - TRENDS AND PROSPECTS

The tourism industry is one of the sectors of the world economy that was among the first to be affected by the new coronavirus infection. We are talking about a blow not only a viral, medical, but also a financial blow - due to the spread of COVID-19 around the world, the current tours had to be interrupted and those planned at a later date - canceled or rescheduled. Under such conditions, tour operators, travel agents, carriers and other participants in the travel services market have suffered serious losses. Travel restrictions have led to an almost complete halt to both international and national tourism. The current crisis in tourism following the coronavirus pandemic is unprecedented in terms of expected losses and consequences. The crisis will sooner or later end and the tourism industry will begin to recover. The tourism industry needs to come together to jointly develop effective measures to counter global threats that they may encounter again in the future.

Климент Найденов

ВЛИЯНИЕ НА СЪВРЕМЕННИ ПОСТИЖЕНИЕ НА Е-УПРАВЛЕНИЕ ВЪРХУ АДМИНИСТРАТИВНО-УПРАВЛЕНСКИТЕ ПРОЦЕСИ

Този доклад ще се опита да представи въздействието на съвременните постижения на електронното управление върху процесите на административно управление. В България изграждането и внедряването на електронно управление е свързано с редица проблеми на всеки етап от внедряването, като се започне с процеса на планиране, изграждане, внедряване и поддръжка на системите за електронно управление. Именно за да се идентифицират проблемите в управлението на електронното управление в публичния сектор, е необходимо да се проучат както специфичните обекти, така и всички участници в системата, както в стратегическо, така и в оперативно отношение, за да се разграничат взаимовръзките и отношения между тях, които са следствие от прилагането на вертикална и хоризонтална интеграция на системата. Необходимостта от развитие на

електронното управление на равнището на Европейския съюз зависи, от една страна, от глобализационните процеси, които протичат в световен мащаб в резултат на развитието на информационните и комуникационните технологии и навлизането им в ежедневието на гражданите на Европейския съюз. От друга страна, необходимостта от прилагане на електронното управление в съвременния свят се крие в увеличаване на степента на комуникация между държавата, гражданите и бизнеса. Поради необходимостта от увеличаване на административно-управленските процеси при предоставянето на услуги на населението от органите на публичната администрация, както и с цел повишаване на ефективността на функционирането на администрацията, трябва да се предприемат комплексни мерки, и двете организационни, технологични и законодателни, както и чрез създаването на единни, оперативно съвместими и автоматизирани електронни документи за обмен на информация между различните звена на администрацията в страната.

Kliment Naydenov

INFLUENCE OF MODERN ACHIEVEMENT OF E-GOVERNANCE ON ADMINISTRATIVE-MANAGEMENT PROCESSES

This report will attempt to present the impact of modern e-government achievements on administrative-management processes. In Bulgaria, building and implementing e-governance is linked to a number of problems at each stage of implementation, starting with the planning, construction, implementation and maintenance process of the e-governance systems. It is precisely in order to identify the problems in e-government management in the public sector that it is necessary to study both the specific objects and all the participants in the system both in strategic and operational terms, in order to distinguish the interrelationships and the relations between them, which are a consequence of the application of vertical and horizontal integration of the system. The need to develop e-governance at the level of the European Union depends, on the one hand, on the globalization processes that take place globally as a result of the development of information and communication technologies and their entry into the everyday life of the citizens of the European Union. On the other hand, the need to apply e-government in the modern world lies in increasing the degree of communication between the state, the citizens and the business. Due to the need to increase the administrative-management processes in the provision of services to the population by the public administration authorities, as well as in order to increase the efficiency of the functioning of the administration, complex measures

have to be taken, both organizational , technological and legislative, as well as through the creation of unified, interoperable and automated electronic documents for exchange of information between the different units of the administration in the country.

Климент Найденов

РЕГИОНАЛНИ РАЗЛИЧИЯ И ТЕНДЕНЦИИ В Е-УПРАВЛЕНИЕ

Този доклад ще се опита да представи развитието на електронното управление, като подчертава регионалните различия и нововъзникващите тенденции, свързани с необходимостта от неговото налагане в съвременния свят. Въвеждането на електронното управление се задвижва от бързото развитие на информационните и комуникационните технологии, постепенното им навлизане във всекидневните процеси, протичащи в държавите-членки на Европейския съюз. Целта на изследването е да се извърши подробен анализ на развитието и определянето на настоящите тенденции за електронно управление, които да се използват и прилагат с цел подобряване обслужването на населението и бизнеса у нас, което изостава при разработване на системата за електронно управление според индекса за развитие на електронното правителство.

Kliment Naydenov

REGIONAL DIFFERENCES AND TRENDS IN E-GOVERNANCE

This report will attempt to present the development of e-governance, highlighting them regional disparities and emerging trends related to the need for its imposition in the modern world. The introduction of e-government is driven by the rapid development of information and communication technologies, their gradual penetration into the everyday processes taking place in the member states of the European Union. The purpose of the study is to carry out a detailed analysis of the development and determination of current e-governance trends to be used and implemented in order to improve the service of the population and the business in our country, which is lagging of behind in developing the system of the e-governance according to the e-government development index.

Климент Найденов, Тони Трайков, Димитър Атанасов

РЕГИОНАЛНИ СПЕЦИФИКАЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ПОСЛОННИЧЕСКИ / ЕЗОТЕРИЧЕН ТУРИЗЪМ В СВЕТА И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ

В чуждестранната литература има различни гледни точки за връзката между поклонение и туризъм. По отношение на UNWTO поклонението се отнася до туризма, въпреки че е възникнал много по-рано от туризма в сегашната му форма. Поклонничеството влиза в изследователското поле на много учени, като теолози, географи, етнографи, философи, социолози, културни антрополози, антрополози, и др. В различни страни и религии поклонението се извършва от милиони хора. Той се е превърнал в неразделна част от социално-културния пейзаж на много страни. Учените идентифицират 11 – макро регион, свързани с поклонението. В тази класическа класификация не влиза територията на нашата страна. В България има много известни места, свързани с възможности за развитие на поклоннически / религиозен туризъм. Освен това съществуват места, където официалните религии не признават (като тракийския орфизъм), но за тях има огромен интерес сред определени кръгове хора. Те са милиони и са разпръснати по целия свят. Места като църквата в Земенския манастир, светилището в Татул, Белинташ и Харман Кая могат да привлекат много общи последователи - поклонници.

Kliment Naydenov, Toni Traykov, Dimitar Atanasov

REGIONAL SPECIFICITIES IN THE DEVELOPMENT OF PILGRIMAGE / ESOTERIC TOURISM IN THE WORLD AND THE OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT IN BULGARIA

In the foreign literature there are various viewpoints on the relationship between pilgrimage and tourism. In terms of UNWTO pilgrimage refers to tourism although it has emerged much earlier than tourism in its current form. Pilgrimage enter into the research field of view of many scientists, as theologians, geographers, ethnographers, philosophers, sociologists, cultural anthropologists, anthropologists, etc. In different countries and religions, pilgrimage is carried out by millions of people. It has become an integral part of the socio-cultural landscape of many countries. Scientists identify 11– macro region associated with the pilgrimage. In this classic classification does not enter the territory of our country. In Bulgaria there are many well-known places associated with opportunities for development of pilgrim / religious tourism. Moreover, there exist places where official religions do not recognize (such as Thracian Orphism), but to

them there is a huge interest among certain circles of people. They are millions and scattered around the world. Places like the church at Zemen monastery, the sanctuary at Tatul, Belintash and Harman Kaya can attract many common followers – pilgrims.

Климент Найденов

СВЕТОВНИТЕ МЕГАЛОПОЛИСИ: ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ ИЛИ ДОКЪДЕ МОЖЕ ДА РАСТЕ ЕДИН ГРАД?

Броят на страните, които се считат за силно урбанизирани, се е увеличил драстично през последните десетилетия и се очаква да продължи да расте през следващите десетилетия. Светът навлиза в ерата на устойчива урбанизация. До 2030 г. се предвижда светът да има 41 мегаполиса. Мегалополис е лаборатория за нов градски начин на живот, който се разпространява в цивилизования свят. Днес това е обединение на всички дейности, свързани с производството на добавена стойност. Те са в основата на това, което наричаме глобализация на икономиката. Продължаващата урбанизация означава, че обществата трябва да продължат да осигуряват повече храна, повече заетост, повече жилища и повече транспорт на нарастващия брой граждани. Мегалополисът днес се превръща в уязвимо място и е пряко засегнат от изменението на климата. Ако изменението на климата продължи и не се предприемат съответните мерки, градският начин на живот ще зависи от различни природни катаклизми като бури, суши, както и от покачването на морското равнище и топлинните вълни. Днес урбанизацията е неконтролируема, мегаполисите растат без планиране, а градските пространства в света са изключително малки.

Kliment Naydenov

GLOBAL MEGALOPOLIS: PROBLEMS AND TRENDS OR HOW MUCH CAN A CITY GROW?

The number of countries that are considered highly urbanized has increased dramatically in recent decades and is expected to continue to grow in the coming decades. The world is entering the era of sustainable urbanization. By 2030, the world is predicted to have 41 mega cities. Megalopolis is the laboratory of a new urban way of life that spreads out into the civilized world. Today, it is a uniting of all activities related to the production of value added. They are the basis of what we call the globalization of the economy. Continued urbanization means that societies must continue to provide more food, more employment, more housing and more transport to the growing number of citizens. Megalopolis today is becoming a vulnerable place

and is directly affected by climate change. If climate change continues and the appropriate measures are not taken, the urban way of life will depend on different natural cataclysms such as storms, droughts, as well as rising sea levels and heat waves. Today, urbanization is uncontrollable, megalopolises are growing without planning, and the urban spaces in the world are extremely small.

Климент Найденов, Методи Иванов

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА РЕГИОНИТЕ

Регионът постепенно се формира като сравнително независим икономически субект, който влиза в конкурентни отношения както на междурегионално ниво, така и на световния пазар. Регионалната инвестиционна политика се формира от въздействието на много процеси, протичащи в самите региони. Формирането на благоприятен инвестиционен климат и повишаването на инвестиционната привлекателност на региона е стратегическа задача пред развитието на регионалната икономика. Това от своя страна води до по-голяма конкурентоспособност на отделните региони в глобализиращия се свят.

Kliment Naydenov, Metodi Ivanov

ANALYSIS AND ASSESSMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS AND COMPETITIVENESS OF THE REGIONS

The region is gradually being formed as a relatively independent economic entity entering into a competitive relationship both at the interregional level and on the global market. Regional investment policy is shaped by the impact of many processes occurring within the regions themselves. The formation of a favorable investment climate and increasing the investment attractiveness of the region is a strategic task facing the development of the regional economy. This in turn leads to greater competitiveness of individual regions in a globalizing world.

Методи Иванов, Климент Найденов

ОСОБЕНОСТИ НА РЕГИОНАЛНОТО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ

В тази статия авторите ще се опитат да ни покажат спецификата на регионалното икономическо развитие в България. Икономическото развитие в различни териториални единици трябва да подпомага развитието на региона като цяло и да бъде предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на отделните региони. Особено внимание трябва да се обърне на разработването на национални секторни политики относно специфичните особености на регионалното икономическо развитие, като се обърне дължимото внимание на социално-икономическия анализ на развитието на региона, върху който да се изгради политика за регионално развитие в региона.

Metodi Ivanov, Kliment Naydenov

FEATURES OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT IN BULGARIA

In this article the authors will try to show us the specific of regional economic development in Bulgaria. Economic development in different territorial units should help the development of the region as a whole, and to be a prerequisite for increasing the competitiveness of individual regions. Particular attention should be paid to the development of national sectoral policies on the specific features of regional economic development, paying due attention to the socio-economic analysis of the region's development, on which to build regional development policy in the region.

Климент Найденов, Мая Василева

ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ПРОЕКТИ – ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОВИШАВАНЕ ПОТЕНЦИАЛА НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Образованието като висша обществена ценност е ключът към подготовката на човешките ресурси в съвременните условия на бързопроменящия се пазар на труда, развитието на специфични умения и личностни качества (умения за работа в екип, взаимопомощ, разбирателство, инициативност, креативност, предприемачески дух, нагласи за информирани решения, междунационална, межкултурна и междурелигиозна толерантност), пътят за придобиване на професионална квалификация и приобщаване към европейското образователно пространство. Образованието се определя като един от най-консервативните социални сектори. Това е резултат както от негови вътрешни характеристики (приемственост, нагласи и време за смяна на научни и педагогически парадигми и т.н.), така и от изисквания на самия социум (семейство и

традиции, финансови ресурси и др.). През последните години образованието у нас се утвърди като една от темите с най-голяма обществена значимост. Все повече преобладава мнението за нуждата от предефиниране на целите на българското училищно образование, с оглед новите изисквания на динамичната глобализация и предизвикателствата на високо конкурентния пазар на труда в рамките на Европейския съюз. Образователните проекти са един от водещите инструменти, които лежат в основата на социалното и трудово-професионално развитие и така желаната промяна. В България от доста време се говори за образователна реформа, правят се различни предложения за промени, въвеждат се нови практики, взети от европейския модел на образование и обучение, но реалните реформи са частични и крайно недостатъчни.

Kliment Naydenov, Maya Vasileva

EDUCATIONAL PROJECTS – AN INSTRUMENT FOR RAISING THE POTENTIAL OF HUMAN RESOURCES

Education as a high public value is the key to the preparation of human resources in the modern conditions of the rapidly changing labour market, the development of specific skills and personal qualities (teamwork skills, mutual assistance, understanding, initiative, creativity, entrepreneurial spirit, attitudes towards informed solutions, international, intercultural and inter-religious tolerance), the path for acquiring professional qualification and inclusion in the European educational space. Education is defined as one of the most conservative social sectors. This is the result of both its internal characteristics (continuity, attitudes and time for changing scientific and pedagogical paradigms, etc.), as well as of the requirements of the society itself (family and traditions, financial resources, etc.). In recent years, education in our country has become one of the subjects of greatest public importance. There is a growing prevalence of the opinion on the need to redefine the objectives of Bulgarian school education in view of the new requirements of dynamic globalisation and the challenges of a highly competitive labour market within the European Union. Educational projects are one of the leading tools that underpin social and occupational development and the desired change. In Bulgaria there has been a talk of educational reform for a long time, various proposals for changes have been made, new practices have been introduced, taken from the European model of education and training, but the real reforms are partial and extremely insufficient.

Климент Найденов

ТУРИЗМЪТ В ЗЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА – НЯКОИ КЛЮЧОВИ ВЪПРОСИ

Туризмът има значителен потенциал като двигател на растежа за световната икономика. Развитието на туризма е съпроводено със значителни предизвикателства. Зеленият туризъм има потенциал да създаде нови, зелени работни места. Пътуванията и туризмът са интензивни за човешките ресурси, които наемат пряко и косвено 8% от глобалната работна сила. Смята се, че една работа в основната туристическа индустрия създава около една и половина допълнителни или непреки работни места в икономиката, свързана с туризма. Навлизането на зелените идеи в туризма, което включва подобрения в ефективността на енергийните, водните и отпадъчните системи, се очаква да засили потенциала за заетост на сектора с увеличено местно наемане и набиране на ресурси и значителни възможности в туризма, ориентирани към местната култура и природната среда. Развитието на туризма може да бъде насочено към подпомагане на местната зелена икономика и намаляване на бедността.

Kliment Naydenov

TOURISM IN GREEN ECONOMY – SOME KEY ISSUES

Tourism has significant potential as a driver of growth for the world economy. The development of tourism is accompanied by significant challenges. Green tourism has the potential to create new, green jobs. Travel and tourism are human resource intensive, employing directly and indirectly 8% of the global workforce. It is estimated that one job in the core tourism industry creates about one and a half additional or indirect jobs in the tourism related economy. The greening of tourism, which involves efficiency improvements in energy, water and waste systems, is expected to reinforce the employment potential of the sector with increased local hiring and sourcing and significant opportunities in a tourism oriented toward the local culture and the natural environment. Tourism development can be designed to support the local green economy and reduce poverty.

Климент Найденов

РЕГИОНАЛНИЯ ИМИДЖ - ПРЕДПОСТАВКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Регионалният имидж е набор от свойства, създадени от заинтересовани субекти за създаване на определен образ на регион. В резултат на тяхната дейност ние се занимаваме с набор от асоциативни идеи за региона. Регионалният образ има редица важни характеристики. Той има за цел да постигне стратегически цели, които обикновено са пряко свързани с икономическото развитие на даден регион. Обикновено отчита интересите на основните икономически играчи в даден регион (вътрешни и външни). Регионалният имидж трябва да отчита социалните очаквания и свързаните с тях основни ценности и регионалните икономически интереси. Това трябва да бъде разбираемо за населението в региона и извън него. Държавният образ трябва да бъде изцяло изграден, без противоречие между исторически, културни, цивилизационни и политико-географски фактори. Имиджът на региона трябва да се управлява професионално чрез международни, търговски, отворени или латентни комуникационни канали и технологии, за да повлияе на общественото мнение и да насочи потребителите към регион или продукт. Редица качествени продукти и услуги, често обслужващи пазарни ниши, се свързват с определени региони. Тази географска асоциация се оказва важна за въздействието върху менталитета на потребителите, тяхното поведение и следователно търсенето на такива продукти. Положителният или отрицателният образ на региона трябва да бъде механизъм между социалните очаквания, съществуващото поведение и състоянието на региона. Поради тази причина в положителния имидж е необходимо да се отразят тези характеристики на региона, които отговарят на социалните очаквания на собственото му население и на заинтересованите групи и съюзници на другите региони. Формирането на имиджа на региона от средствата за масова информация отразява неговия икономически потенциал, наличието на инфраструктура, нивото на социално и културно развитие, качеството на живот, степента на икономическа и политическа стабилност.

Kliment Naydenov

REGIONAL IMAGE - A PREREQUISITE FOR ECONOMIC DEVELOPMENT

The regional image is a set of properties created by interested subjects to create a certain image of a region. As a result of their activity, we are dealing with a set of associative ideas about the region. The regional image has a number of important features. It aims at meeting strategic objectives that are usually directly related to the economic development of a region. Typically, it takes into account the interests of the main economic players in a given region (internal and external). The regional image must take into account social expectations and related core values and regional economic interests. It should be understandable for the population inside and outside the region. The state image must be fully built up, without contradiction between historical, cultural, civilization and political-geographic factors. The image of the region should be professionally managed through international, commercial, open or latent communication channels and technology to influence public opinion and target users to a region or product. A number of quality products and services, often serving market niches, connect to certain regions. This geographic association proves to be important in influencing consumers' mentality, their behavior and hence the demand for such products. The positive or negative image of the region should be the mechanism between the social expectations, the existing behavior and the state of the region. For this reason, in the positive image, it is necessary to reflect these features of the region that correspond to the social expectations of its own population and the interested groups and allies of the other regions. The formation of the region's image by the mass media reflects its economic potential, the availability of infrastructure, the level of social and cultural development, the quality of life, the degree of economic and political stability.

Стоян Недков, Христина Проданова, Климент Найденов

ИЗВЕСТИЯ НА БЪЛГАРСКОТО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО: МИНАЛО, НАСТОЯЩЕ И БЪДЕЩЕ

Статията представя цялостен исторически преглед на развитието на „Вестник на Българското географско дружество” от създаването му и посочва перспективите, които предстоят. Откроихме три периода на развитие на списанието: Първи (1933–1943), Втори (1953–1993) и Трети (2018–2020) въз основа на ключови моменти от жизнения цикъл на Обществото, причинени от различни социално-политически ситуации в България във времето. Проведохме прегледа следвайки няколко ключови момента: (1) периодизация; (2) анализ на публикациите въз основа на езика на публикуване, видовете статии и основните теми на изследването; (3) разширяване на редакционния съвет; и (4)

дизайн на списанието, включително неговия формат, корица и оформление на хартия. Посочихме няколко предизвикателства в настоящото състояние на издателския процес в България в частност в географската общност и дадохме ценни препоръки как да се справим с тях в светлината на глобалните тенденции в академичния процес на издаване. За бъдещото развитие на списанието сме отбелязали големи цели и промени, които ще доведат до подобряване на качеството на географските публикации в страната. Те са както следва: изграждане на концепция за управление на списание, определяне на фокуса и обхвата, видовете и характеристиките на публикациите и подобряване на графичния дизайн. В заключение, ние подчертахме силните и слабите страни на миналото развитие на списанието и подчертахме новите промени, които ще дадат на списанието международно признание.

Stoyan Nedkov, Hristina Prodanova, Kliment Naydenov

JOURNAL OF THE BULGARIAN GEOGRAPHICAL SOCIETY: PAST, PRESENT AND FUTURE

The article presents a comprehensive historical review of the development of “Journal of the Bulgarian Geographical Society” since its establishment, and points out the perspectives that lie ahead. We highlighted three periods of development of the journal: First (1933–1943), Second (1953–1993), and Third (2018–2020) based on key moments within the life-cycle of the Society caused by various socio-political situations in Bulgaria across time. We conducted the review following several key points: (1) periodization; (2) analysis of the publications based on the publishing language, types of the articles, and the major research topics; (3) expansion of the editorial board; and (4) design of the journal including its format, cover and paper layout. We pointed out a few challenges in the present state of the publication process in Bulgaria within the geographic community in particular, and gave valuable recommendations on how to deal with them in the light of the global tendencies in the academic publishing process. For the future development of the journal, we have marked major goals and changes that will lead to improving the quality of the geographic publications in the country. They are as follows: building a journal management concept, determination of the focus and scope, types and characteristics of the publications, and improvement of the graphic design. In conclusion, we highlighted the strengths and the weaknesses of the past development of the journal, and underlined the new changes, which will give the journal an international recognition.

Климент Найденов

ДЕМОГРАФСКИЯТ ДЕФИЦИТ В ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ - ПОСЛЕДСТВИЯ И РЕШЕНИЯ

През последните години европейските страни стават все по -желани имиграционни дестинации. Европа признава, че доброто управление на имиграцията е лек срещу демографския проблем. Това е едно от възможните решения за страната ни да се справи с демографския дефицит в нашето икономическо развитие. Работещото население е ценен източник на данъчни приходи. Наличието на достатъчно население в трудоспособна възраст е жизненоважно не само за икономиката, но и за данъчните приходи. Тези пари са необходими за финансиране на пенсионните и здравните нужди на нарастващ брой възрастни хора. Процентът на възрастните хора в България непрекъснато нараства. При сегашните демографски показатели се смята, че до 2050 г. средната възраст на българите ще продължи да се увеличава. Последиците от подобни сценарии биха поставили страната ни в лицето на радикални икономически и социални сътресения. Борбата срещу демографския спад е сложен процес - предвиждат се различни мерки, някои от които са доста противоречиви. Тенденцията на застаряване на работната сила, която се наблюдава в България, ще има сериозни последици за нейната икономика. Компаниите ще се сблъскат с остър недостиг на работна ръка. Работниците ще се пенсионират, а предприятията ще загубят количеството знания, които притежават. България ще продължи да попада в "демографската дупка". Това рано или късно ще намали броя на работниците, ще увеличи дефицита в пенсионната система, а оттам и възможността за по -високи данъци за бизнеса. Мениджърите все повече ще трябва да вземат предвид демографските промени на дадена територия и да ги включат в стратегическото планиране за бъдещото развитие на своя бизнес.

Kliment Naydenov

THE DEMOGRAPHIC DEFICIT IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF BULGARIA - CONSEQUENCES AND DECISIONS

In recent years, European countries have become increasingly desirable immigration destinations. Europe recognizes that good immigration management is a cure against the demographic problem. This is one of the possible solutions for our country to tackle the demographic deficit in our economic development. A working population is a valuable source

of tax revenue. Having enough working-age population is vital not only for the economy but also for tax revenue. This money is needed to finance the retirement and health needs of a growing number of elderly people. The percentage of elderly people in Bulgaria is steadily rising. With current demographic indicators, it is considered that by 2050 the average age of Bulgarians will continue to increase. The consequences of such scenarios would put our country in the face of radical economic and social shocks. The fight against the demographic decline is a complex process - various measures are envisaged, some of which are quite controversial. The trend of aging of the workforce, which is observed in Bulgaria, will have serious consequences for its economy. Companies will face acute shortages of labor. Workers will retire and businesses will lose the amount of knowledge they have. Bulgaria will continue to fall into the "demographic hole". This will sooner or later reduce the number of workers, increase the deficit in the pension system, and hence the possibility of higher taxes to business. Managers will increasingly need to take into account demographic changes in a given territory and incorporate them into strategic planning for the future development of their businesses.

Климент Найденов

ВЛИЯНИЕ НА ДЕМОГРАФСКИЯ ФАКТОР ВЪРХУ РЕГИОНАЛНОТО СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Съществува система от взаимодействия между демографските процеси и регионалното социално и икономическо развитие. От една страна, те трябва да бъдат взети предвид при определяне на перспективите за икономическото и социално развитие на страната и нейните региони, от друга страна в процеса на вземане и изпълнение на управленски решения. Въздействието на демографските процеси върху устойчивото социално и икономическо развитие може да бъде проследено в следните основни направления:

- При възпроизвеждането на трудовите ресурси - брой, възраст, пол, образование
- В случай на заетост, като се вземе предвид различната интензивност на заетост по пол и възраст, както и в зависимост от броя на децата в семейството, интервала между поколенията, половата структура, образователната и професионалната структура на емигрантите и имигрантите
- В случай на безработица, като се вземе предвид безработицата по пол, възрастови групи, млади хора и лица в пенсионна възраст
- Отчитане на нивото на доход в зависимост от пола и възрастта
- Преразпределяне на доходите в зависимост от размера и състава на семейството

- При формирането на нивото на бедност. Увеличаването или намаляването на броя на децата в малки и съответно големи семейства влияе върху увеличаването или намаляването на процента на бедност на различните етнически групи.
- Търсене - нарастването на населението води до увеличаване на търсенето и относителният растеж на децата влияе върху търсенето на детски стоки. Промените в броя на населението, брака и развода доведоха до промяна в търсенето на жилища (по квадрати и по брой стаи).
- Образователни услуги. Увеличаването или намаляването на раждаемостта за определен период от време води до 1 или 3-годишно увеличение или намаляване на търсенето на детски заведения, 6 или 7 години основно образование, 13 или 14 години средно образование и 18 или 19 години търсене за висше образование.
- Здравеопазване. Промяната в броя на населението променя и тежестта върху здравните заведения и полово-възрастовата структура, раждаемостта и смъртността, както и дела на лекарите в специалностите, детските поликлиники, родилните домове и т.н.
- Социално подпомагане, помощи за отглеждане и отглеждане на деца, развитие на мрежата от социални услуги за населението

Докато съществува тясно взаимодействие между възпроизводството на населението и регионалното социално-икономическо развитие на страната или нейните региони, постоянният мониторинг е важен инструмент за управление на устойчивото социално-икономическо и демографско развитие на страната.

Kliment Naydenov

INFLUENCE OF THE DEMOGRAPHIC FACTOR ON THE REGIONAL SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

There is a system of interactions between demographic processes and regional social and economic development. On the one hand, they must be taken into account when determining the prospects for the economic and social development of the country and its regions, on the other hand in the process of making and implementing management decisions. The impact of demographic processes on sustainable social and economic development can be traced in the following main directions:

- In the reproduction of labor resources - number, age, gender, education
- In the case of employment, taking into account the different employment intensity by gender and age, as well as depending on the number of children in the family, the intergenerational

interval, the gender structure, the educational and professional structure of emigrants and immigrants

- In the case of unemployment, taking into account the unemployment rate by gender, age groups, young people and persons in retirement age
- Taking into account the level of income depending on gender and age
- Reallocation of income depending on the size and composition of the family
- In the formation of the poverty level. Increasing or decreasing the number of children in small and, respectively, large families affect the increase or decrease of the poverty rate of different ethnic groups.
- Demand - the growth of the population leads to an increase in demand and the relative growth of children influences the demand for children's goods. Changes in population size, marriage and divorce, have led to a change in demand for housing (by squares and by number of rooms).
- Educational services. Growing or decreasing fertility rates over a period of time leads to a 1 or 3-year increase or decrease in demand for childcare facilities, 6 or 7 years of basic education, 13 or 14 years of secondary education, and 18 or 19 Years of demand for higher education.
- Healthcare. The change in the number of the population also changes the burden on health care establishments and the sex-age structure, the birth rate and mortality rate, and the proportion of doctors in the specialties, children's polyclinics, maternity hospitals, and so on.
- Social support, child-raising and child-raising allowances, development of the social service provision network of the population

As long as there is a close interaction between population reproduction and the regional socio-economic development of the country or its regions, permanent monitoring is an important tool for managing the country's sustainable socio-economic and demographic development.

Милен Пенерлиев, Веселин Петков, Климент Найденов

ПРОФЕСОР АНАСТАС ИШИРКОВ И ДОБРУДЖА - ЛЮБОВ И НАУЧНА ОТДАДЕНОСТ

„През 2020 г. България празнува 80 години от сключване на Крайовската спогодба. На 7ми септември 1940 г. след няколко седмични преговори, в румънският град Крайова, Румъния връща на България 7 565 km² нейна изконна територия на Южна Добруджа. За съжаление Северна Добруджа още след Освобождението от турско робство остава румънско владение отдадена под външното влияние на северната ни съседка.

В периода до, и след 1920 г. много български учени (и в частност географи) използват своя авторитет и обществено положение, за да заострят внимание върху тази изстрадана българска територия. Един ревностен нейн защитник е и акад. проф. Анастас Иширков. В следващите редове предлагаме кратка ретроспекция на неговите трудове за Добруджа.”

Книгата съдържа и рядко издание на проф. А. Иширков, свързано с предварителната подготовка на българската делегация на Парижката мирна конференция през 1919 г.

Milen Penerliev, Veselin Petkov, Kliment Naidenov

PROFESSOR ANASTAS ISHIRKOV AND DOBRUDJA - LOVE AND SCIENTIFIC DEVOTION

"In 2020, Bulgaria celebrates 80 years since the conclusion of the Craiova Agreement. On September 7, 1940, after several weeks of negotiations, in the Romanian city of Craiova, Romania returned to Bulgaria 7,565 km² of its original territory of South Dobrudja. Unfortunately, even after the Liberation from Turkish slavery, Northern Dobrudja remained a Romanian possession given under the external influence of our northern neighbor.

In the period before and after 1920, many Bulgarian scientists (and in particular geographers) used their authority and social status to draw attention to this suffering Bulgarian territory. One of its zealous defenders is Acad. Prof. Anastas Ishirkov. In the following lines we offer a brief retrospective of his works on Dobrogea. "

The book also contains a rare edition of Prof. A. Ishirkov, related to the preliminary preparation of the Bulgarian delegation to the Paris Peace Conference in 1919.

Климент Найденов, Методи Иванов

**РЕГИОНАЛНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ ТРАНСФЕРА НА ИНСТРУМЕНТИ,
ВЛИЯЕЩИ ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА И РЕГИОНАЛНАТА
ПОЛИТИКА НА СТРАНАТА**

Целта на настоящия доклад е да покаже регионалните особености при измерването на активния начин на живот при възрастните хора чрез използвания Индекс за активен живот на възрастните хора от Министерство на труда и социалната политика за разработването на Национална цялостна стратегия за активен живот на възрастните хора в България за периода 2016 – 2030г. Чрез представяне на социално-

икономическите и демографски последици от застаряването на населението и неговото отражението върху пазара на труда ще бъде направен опит за критичен анализ и представяне на данни в допълнение на направените анализи до този момент свързани с Индекса за активен живот на възрастните хора. На основата на направения анализ ще дадем оценка за влиянието на експертите и на заинтересованите страни върху трансфера на инструменти и приложението им в българската действителност.

Kliment Naydenov, Metodi Ivanov

REGIONAL PECULIARITIES IN THE TRANSFER OF TOOLS INFLUENCING THE NATIONAL AND REGIONAL POLICY OF THE COUNTRY

The objective of this report is to show the regional characteristics when measuring active lifestyle for older people through the use indexes for active aging by the Ministry of Labor and Social Policy to develop national comprehensive strategy for active aging in Bulgaria the period 2016 - 2030. By presenting the socio-economic and demographic consequences of population aging and its impact on the labor market, we will attempt to critically analyze and present data in addition to the analyzes to date associated with the index for active aging. Based on the analysis we will give an assessment of the impact of the experts and stakeholders on the transfer of tools and their application into the Bulgarian reality.

Мая Василева, Климент Найденов, Георги Коцев

ГЕОГРАФСКА ДИДАКТИКА - ТЕОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ (БЪЛГАРСКИЯ СЛУЧАЙ)

Разбирането, усвояването и прилагането на нови идеи в географската дидактика е най - правилният начин за постигане на висок професионализъм в географското образование в България. Подобен професионализъм предполага три предпоставки: научно обоснована (и не само интуитивна) професионална дейност, високи и устойчиви резултати и ясно позитивно отношение към нея. Високият професионализъм е необходимата основа за успешно решаване на актуалните проблеми на българското географско образование, които са от различно естество: обучение и допълнителна квалификация на работещ персонал, изготвяне на необходимата училищна документация за тематичен предмет „География и икономика“ и проектиране на изследователски програми и проекти в училищната практика.

Несъмнено трябва да проучим основите на дидактиката (нейната теория и методология), защото тя е отправна точка за творческо решаване на проблеми или изпълнение на предстоящи образователни задачи по география. В този контекст и на фона на все по-високите съвременни обществени изисквания и нагласи към образованието, е необходимо да се тълкува дидактиката по география като наука по нов, съвременен начин. В представената статия са разгледани същността, предмета и основните въпроси на дидактиката по география; научни задачи и методи на изследване и мястото му сред другите науки. Също така е важно да се очертае тенденции на развитие и научен потенциал на дидактиката по география.

Maya Vasileva, Kliment Naydenov, Georgi Kotseff

GEOGRAPHY DIDACTICS – THEORY AND METHODOLOGY (BULGARIAN CASE)

Understanding, mastering and applying new ideas in geography didactics is the most proper way to achieve a high professionalism in geography education in Bulgaria. Such professionalism implies three prerequisites: a scientifically based (and not only intuitive) professional activity, high and sustainable results and a clear positive attitude towards it. The high professionalism is the required basis for successful solving the current problems of Bulgarian geography education which are of different nature: training and further qualification of working staff, preparation of needed school documentation for thematic subject “Geography and Economy” and the design of research programs and projects in school practice.

Undoubtedly, we have to explore the foundations of didactics (its theory and methodology) because it is the starting point for creative problem solving or the implementation of upcoming geography educational tasks. In this context, and against the background of the increasingly higher modern public demands and attitudes towards education, it is necessary to interpret the geography didactics as a science in a new, modern way. In presented paper are examined the essence, subject matter and main issues of geography didactics; scientific tasks and research methods and its place among other sciences. It is also important to outline the trends of development and scientific potential of geography didactics.

Стоян Недков, Климент Найденов, Марияна Николова, Георги Железов, Боян Кулов, Биляна Борисова

ТЕРИТОРИЯ И ГЛОБАЛНИ ПРОМЕНИ

Глобалните промени на околната среда, които се наблюдават през последните няколко десетилетия се проявяват в много различни аспекти. Основна движеща сила на глобалните промени е човешкото общество с решенията, които то взема в процеса на взаимодействие с природната среда. Това взаимодействие има своето естествено изражение и в процеса на управление на територията. Началото на тези промени може да се търси още през 50-те години на миналия век, но те стават все по-осезаеми през последните три десетилетия. Глобалните промени включват дългосрочните изменения в обществената и природната системи като климатичните промени, промените в земеползването и земното покритие, урбанизацията, промените в глобалната икономика и производството на енергия, миграцията, промените в политиката за управление на околната среда и др. Така например, промените вследствие на интензифициране на земеделието засягат 35% от земното покритие в глобален мащаб, а човешката дейност е причина за натрупване на азот в почвите в количества, които вече надвишават всички останали природни процеси на сушата (Steffen, 2009). Глобалните промени имат комплексен характер и често оказват своето влияние едновременно като тяхното проявление има конкретни измерения на регионално ниво. По тези причини, познаването на процесите, които променят жизнената среда е важна задача, която стои пред учените от различни области на знанието, в т.ч. и пред географската научна общност.

Stoyan Nedkov, Kliment Naydenov, Mariana Nikolova, Georgi Zhelezov, Boyan Kulov, Bilyana Borisova

TERRITORY AND GLOBAL CHANGE

The global environmental changes that have taken place over the last few decades have manifested themselves in many different aspects. The main driving force of global change is human society with the decisions it makes in the process of interaction with the natural environment. This interaction has its natural expression in the process of territory management. The beginning of these changes can be traced back to the 50s of the last century, but they have become more noticeable in the last three decades. Global changes include long-term changes in social and natural systems such as climate change, changes in land use and land cover, urbanization, changes in the global economy and energy production, migration, changes in environmental management policy and more. For example, changes due to intensification of agriculture affect 35% of the land cover globally, and human activity is the cause of nitrogen

accumulation in soils in quantities that already exceed all other natural processes on land (Steffen, 2009). Global changes are complex in nature and often have an impact at the same time as their manifestation has specific dimensions at the regional level. For these reasons, knowledge of the processes that change the living environment is an important task facing scientists from various fields of knowledge, including and to the geographical scientific community.

Климент Найденов

УМНИ ГРАДОВЕ - БЪДЕЩЕТО НА ГРАДСКОТО ПЛАНИРАНЕ

Самият град е многофункционален и сложен обект, който може да бъде представен като демографска, екологична, транспортна, административно-териториална и индустриална производствена система. За разлика от конвенционалния град, интелигентният град всъщност означава „цифров“ град - концепция, която досега няма еднозначна дефиниция. Мненията на експертите обаче се обединяват във факта, че интелигентният град не трябва да се възприема в тесен смисъл като град, пълен с технологии. Технологиите в този случай са по-скоро средство за постигане на обща цел, а именно създаване на комфортна градска среда. Конвенционалният град е изграден от 5 основни подсистеми. Първият е градски и включва промишленост, транспорт, наука и строителство. Вторият е бизнес, обслужващ града, към който се отнасят секторите на нематериалното производство, т.е. търговия, култура, комунални услуги, образователна система, здравеопазване и други. Третият е социално-демографски. Той е свързан с професионалната квалификация на населението. Четвъртата подсистема е системата за управление. Тя включва структури за управление и обществени организации, които се намират в градовете. Петата подсистема е пространствената, която включва природните ресурси, жилищните, производствените, търговските, санитарните и други функционални зони на града. Разработването на градска стратегия е едновременно най-трудната и съществена стъпка към превръщането в по-умен, диференциран и привлекателен град. Градовете ще трябва да измерват точно настоящите условия и да моделират бъдещето. Сензори и технологични контроли, вградени в нови и модернизирани градски проекти, биха могли да наблюдават съществуващите условия и да предоставят обратна връзка в реално време, в случай че са необходими промени. Съгласно градоустройствените цели, интелигентните градове могат да бъдат определени като „градове на знанието“, „цифрови градове“, „кибер-градини“ или „еко-градове“

според целите на градското планиране. Умните градове в икономическо и социално отношение гледат към бъдещето. Те непрекъснато наблюдават най-важната инфраструктура - пътни пътища, мостове, тунели, железопътни линии, метро, летища, морски пристанища, комуникационни системи, водоснабдяване, електрозахранване, дори големи сгради - за да оптимизират разпределението на ресурсите и да гарантират безопасността.

Kliment Naydenov

SMART CITIES - THE FUTURE OF URBAN PLANNING

The city itself is a multifunctional and complex object that can be represented as a demographic, ecological, transport, administrative-territorial and industrial production system. Unlike a conventional city, the smart city actually means a "digital" city - a concept that has so far no unambiguous definition. Experts' opinions, however, unite in the fact that a smart city should not be perceived in the narrow sense as a city packed with technology. The technologies in this case are rather a means of achieving a common goal, namely the creation of a comfortable urban environment. Conventional city is built of 5 basic subsystems. The first is urban and includes industry, transport, science and construction. The second one is a city-serving business, to which the sectors of intangible production refer, ie. commerce, culture, utilities, the education system, healthcare and others. The third is socio-demographic. It is related to the professional qualification of the population. The fourth subsystem is the management system. It includes governance structures and public organizations that are located in cities. The fifth sub-system is the spatial one, which includes the natural resources, housing, production, commercial, sanitary and other functional areas of the city. Developing a city strategy is both the hardest and most essential step to becoming a smarter, differentiated and attractive city. Cities will need to accurately measure current conditions, and model the future. Sensors and technological controls embedded within new and retrofitted urban designs could monitor existing conditions and provide real-time feedback in case modifications are needed. According to urban planning goals, smart cities can be defined as "cities of knowledge", "digital cities", "cyber-gardens" or "eco-cities" according to urban planning objectives. Smart cities in economic and social terms are looking to the future. They are constantly monitoring the most important infrastructure - road roads, bridges, tunnels, railways, subways, airports,

seaports, communication systems, water supply, power supply, even major buildings - to optimize resource allocation and guarantee safety.

Климент Найденов, Методи Иванов

РОЛЯТА НА СВОБОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ЗОНИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

Развитието и нарастването на автономията на регионите предполага увеличаване на тяхната степен на признаване, свързано с увеличаване на международните икономически отношения и търговия. Един от тези варианти е свободна икономическа зона, като особен вид държавно (или частно) регулиране на международните икономически отношения и търговия. Свободните икономически зони по света трябва да включват безплатни - търговски, пристанищни, икономически, банкови - или безмитни магазини и складове. Като цяло те са предназначени да стимулират промишления износ, да увеличат валутните приходи и работните места, използвани като „лаборатории“ за тестване на нови икономически методи и механизми. Друга благоприятна характеристика на всички свободни икономически зони е благоприятният инвестиционен климат - митнически, данъчни, финансови привилегии и административни отстъпки в сравнение с общия режим, действащ в останалата част от икономическата зона в една или друга държава (съответно регион). Често фактори като политическа стабилност, инвестиционни гаранции, качество на инфраструктурата, квалификация на работната сила са от решаващо значение. Локализирането на такава свободна зона е съществен елемент от националната стратегия и важен подход в развитието на регионалната политика за дадена територия. Това е една от световно признатите форми на организиране на производството, особено на високотехнологични продукти, както и създаване на условия за предоставяне на съвременни технологии, както и за придвижване на преки чуждестранни инвестиции и ускоряване на развитието на определени икономически региони. Свободните икономически зони са важен инструмент за регионалното развитие. Някои от най-важните изисквания за локализация на такива свободни зони в съответствие със световните стандарти са: политическа и икономическа стабилност в региона, придружена от концепция за икономическо развитие и планиране; добро изграждане на транспортната система и комуникациите, близост до железопътен и комуникационен център с национално значение; екологично чист, екологичен, висок стандарт на физическо планиране;

надеждна инфраструктура за всички сезони през годината - транспорт, вода, енергия; пазарен достъп - преференциален достъп до важни пазари с голямо предимство; развита финансова и банкова инфраструктура с предпоставки за обслужване в областта на електрониката и инженерството; необходима работна сила, ниска цена на труда, производствена квалификация, която по същество определя вида на промишлеността, която би могла да се развие в района; съществуването на съществуваща индустрия с добре развита производствена инфраструктура и растителна икономика, - добра организация на зоната и обща координация, предпоставки за развитието на леката промишленост при наличието на традиции и висококвалифициран персонал, което е предпоставка за високо качество на производството и конкурентоспособност.

Kliment Naydenov, Metodi Ivanov

THE ROLE OF FREE ECONOMIC ZONES FOR THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY

The development and growth of the autonomy of the regions implies an increase in their degree of recognition, related to the increase of international economic relations and trade. One of these options is a free economic zone, as a particular type of state (or private) regulation of international economic relations and trade. Free economic zones around the world must include free - commercial, port, economic, banking - or duty - free shops and warehouses. Generally, they are designed to stimulate industrial exports, increase foreign exchange earnings, and workplaces used as "laboratories" to test new economic methods and mechanisms. Another favorable feature of all free economic zones is the favorable investment climate - customs, tax, financial privileges and administrative concessions compared to the general regime operating in the rest of the economic area in one or another country (respectively region). Often, factors such as political stability, investment guarantees, infrastructure quality, work force qualifications are crucial. The localization of such a free zone is an essential element of the national strategy and an important approach in the development of regional policy for a given territory. This is one of the world-wide recognized forms of organizing production, especially of high-tech products, as well as creating conditions for providing modern technologies, as well as for moving foreign direct investments and accelerating the development of certain economic regions. Free economic zones are an important tool for regional development. Some of the most important localization requirements for such free zones in accordance with world standards are: political and economic stability in the region, accompanied by a concept of

economic development and planning; good construction of the transport system and communications, proximity to a railway and communication center of national importance; environmentally friendly, environmentally friendly, high standard of physical planning; reliable infrastructure for all seasons during the year - transport, water, energy; market access - preferential access to important markets with a major advantage; developed financial and banking infrastructure with prerequisites for servicing in the field of electronics and engineering; a required labor force, a low labor cost, a production qualification that essentially determines the type of industry that could be developed in the area; the existence of an existing industry with a well-developed production infrastructure and a plant economy, - a good organization of the zone and general coordination, prerequisites for the development of light industry in the presence of traditions and highly qualified personnel, which is a prerequisite for high quality of production and competitiveness.

Климент Найденов

ПЕРСПЕКТИВИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗНАНИЯ В ОРГАНИЗАЦИИ В ОБЩЕСТВЕНИЯ СЕКТОР

Оценката на организационния климат и култура предполага използването на различни методи от мениджърите на организациите от публичния сектор и / или звената за управление на човешките ресурси. Чрез прилагането на различни методи е възможно да се събира, обобщава и анализира информация, свързана с мотивацията и ангажираността на служителите, лидерството, вътрешната комуникация, отношението към промяната, както и други въпроси, свързани с постигането на стратегическите и оперативните цели на администрациите в публичния сектор. Подобряването на ефективността на използването на средства от организациите от публичния сектор за развитие на човешките ресурси и подобряване на административния капацитет на организациите от публичния сектор изисква системно използване на инструменти за подчертаване на тенденциите и моделите при анализиране на силните и слабите страни и определяне на конкретни мерки за развитието и укрепването на административния си капацитет. Приемането на управлението на знанието като процес на прилагане на системен подход за придобиване, структуриране, управление и разпространение на знания в организациите, с основната цел да се повиши нивото на знания в работния процес чрез използването на най-добрите практики и да се намалят високите разходи предполага нарастващо желание за прилагане на процеса в организациите на публичния сектор.

Процесът на управление на знанията всъщност е постоянно натрупване, включване и добавяне на стойност на организационни знания и ноу-хау в управлението на процеси в организации, където приоритет трябва да бъде анализ на нуждите, а не одит на съществуващи документи, тъй като трябва да се стреми да подобри процесите в организацията чрез споделяне на знания между индивиди, групи и организацията като цяло, което в крайна сметка генерира синтез на добри практики за реализиране на процеса на споделяне на знания в публичния сектор.

Kliment Naydenov

PROSPECTS FOR KNOWLEDGE MANAGEMENT IN PUBLIC SECTOR ORGANIZATIONS

Evaluating the organizational climate and culture implies the use of different methods by public sector organizations' managers and / or human resource management units. Through the application of different methods, it is possible to collect, summarize and analyze information related to employee motivation and engagement, leadership, internal communication, attitudes towards change as well as other issues relevant to the achievement of the strategic and operational objectives of the administrations in the public sector. Improving the efficiency of the use of funds by public sector organizations to develop human resources and improve the administrative capacity of public sector organizations requires the systematic use of tools to highlight trends and patterns in analyzing strengths and weaknesses and identifying concrete measures for the development and strengthening of its administrative capacity. The adoption of knowledge management as a process of applying a systematic approach to acquiring, structuring, management and dissemination of knowledge in organizations, with the main objective to increase the level of knowledge in the workflow through the use of best practices and reduce the high costs suggests increasing desire to implement the process in public sector organizations. The knowledge management process is in fact a constant accumulation, incorporation and value-added of organizational knowledge and know-how in process management in organizations where priority needs to be needs analysis rather than auditing existing documents, as it should be seeks to improve the processes in the organization by sharing knowledge among individuals, groups and the organization as a whole, which in the end generates a synthesis of good practices for the realization of the process of sharing knowledge in the public sector.

Методи Иванов, Климент Найденов

МИГРАЦИОННИ И ДЕМОГРАФСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА БЪЛГАРИЯ

Постоянните стремежи на човечеството към по-висок икономически растеж водят до рязко консолидиране на географското пространство, увеличаване на дефицита на сурова енергия и увеличаване на световното потребление на вода.

Миграционните политики през различни исторически периоди са мотивирани от съответните политически, икономически и социални обстоятелства. Най-тежките миграционни вълни са причинени от световни и регионални войни. Спасяването на човешкия живот, семейството и децата винаги е било в основата на еволюцията на миграционните явления. Миграционната политика е сравнително нова част от областта на миграцията.

Политиките, както на ниво държави-членки, така и на равнището на Европейския съюз, се сблъскаха през последните пет години с липсата на систематизирана и надеждна теория и стратегия, която очертава ориентациите и решенията на динамично нарастващите миграционни предизвикателства.

Нови рискове се появиха в Европа от началото на 2011 г., със забележимо очевидна тенденция да напускат европейски граждани от страни като Гърция, Португалия, Испания, Италия, Ирландия и постоянното им установяване в други региони поради продължителната икономическа криза в тези страни и високият процент безработни с добра образователна и професионална квалификация. Противно на тази тенденция, имигранти от Азия, Африка и други региони са незаконно нахлу в Европа с прогресивна сила, което оказва влияние върху демографската картина на Европа.

В България раждаемостта в България е достигнала най-ниските нива от 1945 г. насам с раждането на 62 000 бебета. През 2011 г. са регистрирани раждания на 71 000 бебета. Към 31 декември 2014 г., по статистически данни, населението на България е 7 200 219 граждани, което представлява 1,4% от населението на Европейския съюз. В сравнение с 2013 г. населението на страната е намаляло с 43 479 души.

България има голям проблем, тъй като според оценките на Световната банка до 2050 г. населението ѝ ще намалее с над 40% и ще има около 4,5 милиона души. Тази статистика не взема предвид българските граждани, които живеят постоянно или постоянно в ЕС и в чужбина и техните деца не носят български имена и нямат българско гражданство.

Съществуват непредсказуеми и извън контрола възможности на бежанска вълна за Европа, която няма необходимата територия и условия за подслон и интеграция.

Фактическата обстановка изисква адекватен отговор на международната общност и нейните власти за предотвратяване на ескалация, терористични актове и просперитет на канабиса.

Нарастващият миграционен натиск създава необходимостта от пренасочване на значителни финансови и организационни ресурси за справяне със ситуацията и за избягване на създаването на преки рискове за възникването на хуманитарна криза.

Metodi Ivanov, Kliment Naydenov

MIGRATION AND DEMOGRAPHIC CHALLENGES FOR BULGARIA

The constant aspirations of mankind towards higher economic growth lead to a sharp consolidation of the geographic space, an increase in the raw-energy deficit and an increase in the world's water consumption.

Migration policies during different historical periods are motivated by relevant political, economic and social circumstances. The worst migratory waves have been caused by world and regional wars. The salvation of human life, family and children has always been at the heart of the evolution of migration phenomena. Migration policy is a relatively new part of the field of migration.

Policies, at both Member State and European Union level, have faced within the last five years the lack of a systematized and reliable theory and strategy that outlines the orientations and solutions for dynamically growing migration challenges.

New risks have emerged in Europe since the beginning of 2011, with a markedly visible tendency to leave European citizens from countries like Greece, Portugal, Spain, Italy, Ireland and their permanent establishment in other regions due to the prolonged economic crisis in these countries and the high percentage unemployed with good educational and professional qualifications. Contrary to this trend, immigrants from Asia, Africa and other regions illegally invaded Europe with progressive prowess, which has an impact on the demographic picture of Europe.

In Bulgaria, the birth rate in Bulgaria has reached the lowest levels since 1945 with the birth of 62,000 babies. In 2011, births of 71,000 babies were recorded. As of 31 December 2014, according to statistical data, the population of Bulgaria is 7 200 198 citizens, which represents 1.4% of the population of the European Union. Compared to 2013, the country's population declined by 43,479 people.

Bulgaria has a major problem because, according to World Bank estimates by 2050, its population will fall by over 40% and will have about 4.5 million people. These statistics do not take into account Bulgarian citizens who live permanently or permanently in the EU and abroad and their children do not bear Bulgarian names and do not have Bulgarian citizenship.

There is an unpredictable and beyond the control capabilities of a refugee wave for Europe that does not have the necessary territory and conditions to shelter and integrate. The factual situation requires an adequate response of the international community and its authorities to prevent escalation, terrorist acts and the prosperity of cannabis.

The increasing migratory pressure creates the need to redirect significant financial and organizational resources to address the situation and to avoid creating direct risks to the emergence of a humanitarian crisis.

Илияна Янева, Климент Найденов

УПРАВЛЕНИЕ И МОТИВАЦИЯ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ЗАВИСИМОСТ ОТ УСЛОВИЯТА НА ПАЗАРА НА ТРУДА И ДЕМОГРАФСКАТА СИТУАЦИЯ В СТРАНАТА

В настоящата статия се разглеждат и анализират въпроси, свързани с управлението на човешки ресурси в условията на глобализация, демографска криза и засилена мобилност. Човешкият ресурс е най-важния актив за всяка организация, нейното постижение и конкурентно предимство. Неговото управление е предизвикателство, което налага откриването и прилагането на иновативни подходи, които отчитат индивидуалността, разнообразието и позволяват разгръщане на творчество и талант. Представени са базови прийоми, чрез които да се въздейства за повишаване мотивацията и ангажираността на служителите за постигане на фирмените цели.

Iliana Yaneva, Kliment Naydenov

MANAGEMENT AND MOTIVATION OF HUMAN RESOURCES DEPENDING ON THE CONDITIONS OF THE LABOR MARKET AND THE DEMOGRAPHIC SITUATION IN THE COUNTRY

This article discusses and analyzes issues related to human resource management in the context of globalization, demographic crisis and increased mobility. Human resources are the most important asset for any organization, its achievement and competitive advantage. Its

management is a challenge that requires the discovery and application of innovative approaches that take into account individuality, diversity and allow the development of creativity and talent. Basic techniques are presented, through which to influence the motivation and commitment of employees to achieve company goals.

Елена Каменова, Климент Найденов

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ ПО РАЙОНИ ЗА ПЛАНИРАНЕ В ПЕРИОДА 2000 – 2019 Г.

Сравнителните предимства на икономиката и възможностите за нейната модернизация до голяма степен се определят от акумулирания човешки капитал. Човешкият капитал е разнороден и комплексен производствен фактор, който влияе на развитието на икономиката и обществото в това число и на работната сила, на иновационната система, на знанията, на професионалните информационни системи, на интелектуалните и организационни инструменти, на качеството на живот и на интелектуалната активност. В съвременните теории за икономическия растеж човешкият капитал се разглежда като един от ключовите фактори за развитието на икономиката, защото допринася за икономическия растеж не само като увеличава производителността на труда, но и като създава нови концепции и иновации. Нещо повече, човешкият капитал улеснява тяхното възприемане и разпространение (Бекер, 1993).¹ Изследванията и измерванията в областта на човешкия капитал са от ключово значение за развитието на България с оглед необходимостта от иновативно развитие на икономиката. Иновациите в значителна степен влияят на икономическото развитие на различни икономически системи и на формирането на устойчив растеж. В модерната икономика иновациите са движещ фактор на икономическия растеж и заетостта. Необходимо е разработването на ефективна система за управление на човешкия капитал. За тази цел трябва да се разработи национална методология за оценка на човешкия капитал.

Elena Kamnova, Kliment Naydenov

RESEARCH OF THE POTENTIAL OF HUMAN CAPITAL IN BULGARIA BY PLANNING AREAS IN THE PERIOD 2000 - 2019

The comparative advantages of the economy and the possibilities for its modernization are largely determined by the accumulated human capital. Human capital is a diverse and complex

factor of production that affects the development of the economy and society, including the workforce, the innovation system, knowledge, professional information systems, intellectual and organizational tools, quality of life and intellectual activity.

In modern theories of economic growth, human capital is considered one of the key factors for the development of the economy, because it contributes to economic growth not only by increasing labor productivity, but also by creating new concepts and innovations. Moreover, human capital facilitates their perception and dissemination (Becker, 1993) .1 Research and measurements in the field of human capital are of key importance for the development of Bulgaria in view of the need for innovative economic development. Innovation significantly influences the economic development of various economic systems and the formation of sustainable growth. In the modern economy, innovation is a driving force for economic growth and employment. It is necessary to develop an effective system for human capital management. To this end, a national methodology for assessing human capital needs to be developed.

Климент Найденов

СТРАТЕГИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИЯ ТУРИЗЪМ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИЗЪМ

Основната цел на настоящото изследване е да се докаже, че прилагането на стратегическото планиране на екологичния туризъм в рамките на регионалната туристическа система позволява създаването на условия за бъдещо развитие и помага за вземане на информирани решения за изпълнението на стратегическите цели за развитие на туризъм в регионите. В статията се използват първични данни и вторични източници и използването на двата, което се нарича триангулация, или двойна методология. Първичните данни, които използвахме, са данните, събрани от нас, т.е. интервю, наблюдение, въпросници. Вторични източници, използвани в статията, са данни, които вече съществуват - предишни изследвания, официална статистика, продукти за медии, правителствени доклади, уеб информация, исторически данни и информация. Резултатите от проучването ще докажат, че в контекста на социално-икономическите трансформации, предполагащи адаптиране на екологичния туризъм към изискванията на регионалната икономика на туризма и конкурентния международен туристически пазар, стратегическото планиране е най-адекватният инструмент, който може да консолидира усилията на регионалните власти, бизнес структури, обществени

организации и други за справяне с проблемите на трансформацията на заетостта, технологиите, развитието и формирането на нови дестинации.

Kliment Naydenov

STRATEGIC PLANNING OF ENVIRONMENTAL TOURISM AS AN INSTRUMENT FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM SYSTEMS

The main objective of the present study is to prove that the implementation of the strategic planning of environmental tourism within the regional tourism system allows the creation of conditions for future development and helps to make informed decisions for the implementation of the strategic goals for development of the tourism in the regions. In the article are used primary data and secondary sources and the use of both, which is termed triangulation, or dual methodology. Primary data, which we used, is the data collected by us, i.e. interview, observation, questionnaires. Secondary sources used in the article are data that already exists - previous research, official statistics, mass media products, government reports, web information, historical data and information. The results of the survey will prove that, in the context of socio-economic transformations implying the adaptation of environmental tourism to the requirements of the regional economy of tourism and the competitive international tourism market, strategic planning is the most adequate instrument that can consolidate the efforts of the regional authorities, business structures, public organizations and others in addressing the problems of transformation of employment, technology, development and formation of new destinations.

Стоян Недков, Боян Кулов, Марияна Николова, Надежда Илиева, Георги Железов и Климент Найденов

РЕДАКЦИОННА СТАТИЯ: УМНА ГЕОГРАФИЯ: 100 ГОДИНИ БЪЛГАРСКО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО

Географията на двадесет и първи век се очаква да допринесе за развитието на човешкия капитал и обществото на знанието, да предложи специфични за мястото решения за устойчиво регионално развитие и използване на природния и човешкия капитал на планетата. С тази идея подготвихме тази книга който представя избрани приноси от Международната конференция „Умна география: 100 години Българско географско дружество“. Те са фокусирани върху различни теми, свързани с интелигентното

пространствено решение в различни географски дисциплини, както и междудисциплинарни изследвания с подчертан пространствен аспект. Книгата илюстрира голямото разнообразие от теми, с които се занимава съвременната география. Повечето от тях имат реален потенциал да допринесат с интелигентно пространствено решение за човешкото благосъстояние. Примерите, представени в книгата, обхващат казуси от България и много други страни по света.

Stoyan Nedkov, Boian Koulov, Mariyana Nikolova, Nadezhda Ilieva, Georgi Zhelezov and Kliment Naydenov

EDITORIAL: SMART GEOGRAPHY: 100 YEARS BULGARIAN GEOGRAPHICAL SOCIETY

Geography of the twenty-first century is expected to contribute to the development of human capital and the knowledge society, to offer place-specific solutions for sustainable regional development and use of the planet's natural and human capital. With this idea, we prepared this book which presents selected contributions from the International Conference "Smart Geography: 100 years Bulgarian Geographical Society". They are focused on various themes related to smart spatial solution in different geographical disciplines as well as interdisciplinary studies with pronounced spatial aspect. The book illustrates the great variety of themes the contemporary geography is dealing with. Most of them have real potential to contribute by smart spatial solution to the human well-being. The examples presented in the book cover case studies from Bulgaria and many other countries worldwide.

Климент Найденов

ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ТУРИСТИЧЕСКОТО БРАНДИРАНЕ

Появата на марка е следствие от идеята за идентифициране на определен продукт. Началото му е свързано с майсторството и желанието на всеки майстор да направи работата си разпознаваема и запомняща се. Марката може да се възприеме като отличителната черта на темата, която ще накара публиката да я избере за другите в същата област. Марката може да бъде мега марка, международна марка, национална и местна марка. От нивото на неговото развитие произтичат и спецификите на неговите елементи - име, визуални, вербални и звукови символи и пр. Интелигентното управление на марката дава редица предимства на компанията, подпомага изграждането на положителен имидж на марката, който те се свързват с компанията и нейното

производство. Брандирането помага на потребителите да се ориентират в огромния поток от информация, да открият продуктите и услугите на компании, които са изградили своите предпочитания. На компаниите се дава възможност да пускат нови продукти / услуги на по -ниски разходи и по този начин да увеличат съотношението на приходите. Туристическата марка е лозунг и лого на град, регион или държава за излизане на тази територия на пазара на туристически услуги. Територията или регионът се разглежда като продукт, който, подобно на други, има своите значими елементи.

Марката на туристическата дестинация има своя собствена специфика. Тя не може да бъде създадена в „зелено“ и е свързана с основните активи на дестинацията: пейзаж, хора, култура и история. Марката трябва да е съобразена със сложен набор от фактори и елементи, които определят качеството на туристическия продукт, неговата достъпност и интересите на потребителите. Характеристиките му са създаването на опит като продукта, който се продава, а опитът е труден за продажба. Брандирането трябва да обобщи преживяването като нещо, което може да бъде по -лесно на пазара. Марката дестинация улавя отличителните елементи на дестинацията в рамките на марката и предава тези елементи чрез компонентите на марката: идентичност, личност, имидж, характер и култура.

Kliment Naydenov

THEORETICAL BASES OF TOURISM BRANDING

The emergence of a brand is a consequence of the idea of identifying a particular product. Its beginnings are related to craftsmanship and the desire of every master to make his work recognizable and memorable. The brand can be perceived as the distinctive feature of the subject that will make the audience choose it for others in the same field. The brand can be a megabrand, an international brand, a national and a local brand. From the level of his development stems also the specifics of his elements - name, visual, verbal and sound symbols, etc. The smart management of the brand gives a number of advantages to the company, assists in building a positive image of the brand that they associate with the company and its production. Branding helps consumers orient themselves in the huge flow of information, discover the products and services of companies that have built up their preferences. Companies are given the opportunity to launch new products / services at lower costs and thus increase revenue ratios. A tourist brand is a slogan and a logo of a city, region, or country for

the exit of that territory into the tourist services market. The territory or region is seen as a product that, like others, has its significant elements.

The tourist destination brand has its own specificity. It can not be created in "green" and is associated with the main assets of the destination: landscape, people, culture and history. The brand must be consistent with a complex set of factors and elements that determine the quality of the tourist product, its accessibility and consumer interests. Its features are the creation of an experience like the product being sold, and the experience is hard to sell. Branding has to wrap up the experience as something that can be easier on the market. The destination brand is capturing the distinctive elements of the destination within the brand and transmitting these elements through the brand's components: identity, personality, image, character and culture.

Климент Найденов

СОЦИАЛНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА РЕГИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

В резултат на динамичните социално-икономически процеси, протичащи в световен мащаб на дневен ред в обществото, възникват нови проблеми, свързани с укрепването на националната и регионалната икономика в условията на глобализация. Поради тази причина фундаменталното значение на постигането на устойчиво развитие на националната държава е свързано с увеличаване и постигане на високо ниво на икономическа и социална сигурност, тъй като глобализацията създава нови възможности за националните участници, участващи в международните отношения, но в същото време води на рисковете и външните заплахи за функционирането на националните икономики. Икономическата и социалната сигурност играят огромна роля за оформянето на съществени качествени аспекти от живота на гражданите, обществото и държавата в днешния глобализиращ се свят. В съвременния свят е невъзможно да се гарантира икономическата сигурност на страната без широко международно сътрудничество на всички нива, тъй като значителна и важна част от проблема се отнася до разпространението на заплахи извън националните граници и невъзможността да се намери решение чрез национални инструменти и механизми . В глобалната ера несигурността е навсякъде. Работата, която в съвременната епоха се свързва с житейски проекти, поради липсата на сигурност вече не осигурява подкрепа за перспективите и амбициите на хората. Условията се променят бързо и често без предупреждение. Но не само условията на труд и работните места постоянно се променят. Цялата рамка, в която

обикновено са вградени дългосрочни планове (партньорства, домакинства, квартали), се разрушава с огромния импулс на новата ера. Липсата на икономическа и социална сигурност в момента е най-голямата заплаха за държавата, обществото и личността. Освен това комуникационната и информационната революция поставя въпроса за информационната сигурност във всичките ѝ аспекти. Националните интереси в глобалната епоха никога не се ограничават от държавните граници, което създава предпоставки за появата на множество противоречия, които могат да бъдат разрешени на ниво междудържавни взаимодействия. От друга страна, националните интереси на отделните държави могат да съвпадат с интересите на други обществено-политически институции и да ги прилагат съвместно. Нарастващото взаимодействие между държавите, задълбочаването на интеграционните връзки, необходимостта от сътрудничество при решаването на глобални проблеми не означава, че националните и регионалните интереси губят скорост. Новият момент е да се промени средата на тяхното реализиране и да се увеличи тяхната взаимозависимост с националните и регионалните интереси на други държави.

Kliment Naydenov

SOCIAL AND ECONOMIC ASPECTS OF REGIONAL SECURITY

As a result of the dynamic socio-economic processes taking place globally on the agenda in society, new problems arise which are related to the strengthening of the national and regional economy in the conditions of globalization. For this reason, the fundamental importance of achieving the sustainable development of the nation-state is associated with increasing and achieving a high level of economic and social security, as globalization creates new opportunities for national actors involved in international relations but at the same time leads to risks and external threats to the functioning of national economies. Economic and social security play a huge role in shaping essential qualitative aspects of the life of the citizen, society and the state in today's globalizing world. In the modern world, it is impossible to guarantee the country's economic security without extensive international cooperation at all levels because a significant and important part of the problem concerns the spread of threats beyond national borders and the impossibility of finding a solution through national instruments and mechanisms. In the global age, uncertainty is everywhere. The job, which in the modern age is associated with life projects, because of the lack of security no longer provides support for the prospects and ambitions of the people. Conditions change quickly and often without warning.

But not only working conditions and jobs are constantly changing. The whole framework, in which long-term plans (partnerships, households, neighborhoods) are usually embedded, breaks down with the enormous momentum of the new era. The lack of economic and social security at the moment is the greatest threat to the state, society and the individual. In addition, the communication and information revolution places the issue of information security in all its aspects. National interests in the global age are never restricted by state borders, which creates the prerequisites for the emergence of numerous contradictions that can be solved at the level of interstate interactions. On the other hand, the national interests of individual countries can coincide with the interests of other socio-political institutions and co-implement them. The growing interplay between countries, the deepening of integration links, the need for cooperation in solving global problems does not mean that national and regional interests are losing momentum. The new one point is to change the environment of their realization and to increase their interdependence with the national and regional interests of other countries.

Климент Найденов, Методи Иванов

**КАРИЕРНАТА КОТВА „АВТОНОМИЯ / НЕЗАВИСИМОСТ (АС)“ - ЕДНА
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОПТИМАЛНА КОРПОРАТИВНА МОТИВАЦИЯ В БИЗНЕС
ОРГАНИЗАЦИИ (Без мотивирани сътрудници всяка компания е обречена)**

Една от причините за многото съвети и научни подходи към мотивацията се крие в различията между хората. Някои хора са мотивирани от материални стимули, други от лично признание, трети се интересуват най-вече от интересна работа. Важно е практикуващите HR мениджъри да познават спецификата на своите служители, за да могат да ги мотивират адекватно. Основен принос към теорията за мотивацията е видният учен Едгар Шейн - създателят на термина „корпоративна култура“. Той вярва, че в работата на сътрудниците има 8 основни ценности, които той нарича „кариерни котви“. Всяка "котва" има свой собствен тип мотивация. Какви са котвите? Това е класификация на осем вида определения какво може да доведе до кариера в човек. Принадлежността / самоопределението / ориентацията към една или друга котва зависи най-вече от нашите лични: ➤ Ценности и приоритети; ➤ Конкретни убеждения по теми като това какво е успех в кариерата, какво е работа, работа, принос, удовлетвореност и др.; ➤ Ориентацията на нашата мотивация - това, което ние лично мотивираме, мотивираме, ентузиазирани.

Самодостатъчността се различава от независимостта. В бизнес организациите служителите могат да бъдат както самостоятелни, така и щастливо взаимозависими с другите. Чувството за самостоятелност на служителите има доказано въздействие както върху личните постижения и нагласи, така и върху тези на компанията.

Оправомощаването на служителите да работят по странични проекти в работно време не винаги може лесно да бъде преминато в ежедневието на обслужване на клиенти, спедиция и решаване на проблеми. Но те стават наложителни в една икономика, която изисква нестандартни, творчески, концептуални способности.

Насърчаването на автономията в бизнес организациите не трябва да се възприема като обезсърчаване на отговорността. Служителите трябва да носят отговорност за работата си. Много компании вярват, че независимостта е начин да се заобиколи отговорността. Новите представи за автономия обаче тръгват от друго предположение. Това означава, че служителите искат да бъдат отговорни и че ако им бъде даден контрол върху тяхната задача, време, метод и екип, това е път, водещ в тази посока.

Освен това различните служители ще намерят различни страни на автономията. Някои може да пожелаят самочувствие, други да предпочетат самоуважението пред екипа. Изследванията показват, че чувството за контрол е важен компонент на нечие щастие. Това, което служителите искат да имат контрол, варира, така че не мисля, че има аспект на самодостатъчността, който е най-важният във всички отношения. Различните хора имат различни желания, така че най-добрата стратегия за бизнес организациите би била да преценят кое е най-важното за всеки отделен служител.

Kliment Naydenov, Metodi Ivanov

CAREER ANCHOR "AUTONOMY / INDEPENDENCE (AU)" - AN OPPORTUNITY FOR OPTIMAL CORPORATE MOTIVATION IN BUSINESS ORGANIZATIONS (Without motivated collaborators, each company is doomed)

One of the reasons for the many tips and scientific approaches to motivation lies in the differences between people. Some people are motivated by material incentives, others by personal recognition, others are mostly interested in interesting work. It is important for practitioners of HR managers to know the specifics of their employees in order to be able to motivate them adequately. A major contribution to the theory of motivation is the eminent scholar Edgar Shane - the creator of the term "corporate culture." He believes that there are 8 core values in the work of collaborators, which he calls "career anchors." Each "anchor" has

its own type of motivation. What are the anchors? This is a classification of eight types of determinations of what can lead a career in a person. Affiliation / self-determination / orientation to one or the other anchor depends mostly on our personal: ➤ Values and priorities; ➤ Concrete beliefs on topics such as what career success is, what is work, work, contribution, satisfaction, etc .; ➤ The orientation of our motivation - what we personally motivate, motivate, enthusiastically.

Self-sufficiency differs from independence. In business organizations, employees can be both self-sufficient and happily interdependent with others. The sense of self-reliance of employees has a proven impact on both personal achievements and attitudes, as well as those of the company.

Empowering employees to work on side projects during working hours can not always be easily traversed in the everyday routine of customer service, freight forwarding and problem solving. But they become imperative in an economy that requires non-routine, creative, conceptual abilities.

Promoting autonomy in business organizations should not be perceived as a discouragement of responsibility. Employees should be responsible for their work. Many companies believe that independence is a way to circumvent the responsibility. However, the new notions of autonomy start from another assumption. It implies that employees want to be accountable and that if they are given control over their task, time, method and team, it is a path leading in that direction.

Moreover, different employees will find different sides of autonomy. Some may wish for self-reliance, others may prefer self-respect to the team. Research has shown that the sense of control is an important component of somebody's happiness. What, however, the employees want to have control varies, so I do not think there is an aspect of self-sufficiency that is the most important in all respects. Different people have different wishes, so the best strategy for business organizations would be to judge what is the most important thing for each individual employee.

Климент Найденов

МЕТОДОЛОГИЧНИ ОСНОВИ НА РЕГИОНАЛИЗМА

Регионалните отношения станаха много важни след Втората световна война. Изучаването на регионите е от първостепенно значение за страните. Регионализъмът

може да се разглежда като регионална наука. Наука, изучаваща териториалната организация на икономиката, стопанската дейност и икономическото зонироване и методите на тяхното разпределение и възможността за управление на тяхното развитие. Основният метод на управление е разработването на регионална политика като система от държавни мерки за развитието на регионите с цел постигане на икономически ефект в мащаб на цялата страна. Под регионалистично се разбира и регионално разделение на негеографските науки (икономика, социология, демография и др.). Той е интердисциплинарен и изучава обективните процеси на регионализация - географски, политически, икономически и културни. Той се разглежда като съвкупност от дисциплини и направления, методологически подходи и методически техники. Предмет на изследването е регионът. От друга страна, той може да се разглежда и като политически регионализъм. Обект е политиката, а предмет на изследването е пространствената промяна на политическите явления. Това е част от регионалната наука. Регионализмът е академична дисциплина, която е в процес на формиране на собствена автономия. При изследването на регионите се използват различни подходи - географски, икономически, политически, социални и др. Регионализмът не е фундаментална наука и следователно няма свои научни методи за получаване на оригинални научни резултати. Поради тази причина тя използва методи от други дисциплини - география, математика, история, философия, логика, политика, социология и пр. Заедно с тях регионализмът се превръща в синтетична сложна научна дисциплина, която разработва свои собствени независими методи за изследване. Поради факта, че се изучава функционирането на регионите, се използват методите на социалните науки. В регионализма методите често са сложни и това се дължи на неговия интердисциплинарен характер. Това е сложна научна дисциплина. За моделиране на регионалните процеси се използват два основни подхода - дисциплинарен и интердисциплинарен. При първия подход проблемите на регионите се изучават в рамките на една наука - география, история, политика, културология, геополитика и др. Вторият използва теории и подходи, разработени на базата на няколко научни дисциплини. По-специално, генетичният подход позволява да се разкрие генезиса и еволюцията на регионалните системи. Той се опитва да разкрие особеностите на социално-географското и политическото пространство в контекста на историческото развитие.

Kliment Naydenov

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF REGIONALISM

Regional relations have become very important since the Second World War. The study of the regions is of paramount importance to the countries. Regionalism can be regarded as a regional science. Science, studying the territorial organization of the economy, economic activity and economic zoning and the methods of their allocation and the possibility of managing their development. The main method of management is the development of a regional policy as a system of state measures for the development of regions in order to achieve an economic effect on a countrywide scale. Also regionalistic is understood as regional divisions of non-geographic sciences (economics, sociology, demography, etc.). It is interdisciplinary and studies the objective processes of regionalization - geographic, political, economic and cultural. It is considered as a set of disciplines and directions, methodological approaches and methodical techniques. The subject of the survey is the region. On the other hand, it can also be seen as political regionalism. Object is the policy, and the subject of the study is the spatial change of political phenomena. It is part of regional science. Regionalism is an academic discipline that is in the process of forming its own autonomy. Different approaches are used in the study of the regions - geographic, economic, political, social, etc. Regionalism is not a fundamental science and therefore does not have its own scientific methods for obtaining original scientific results. For this reason, she uses methods from other disciplines - geography, mathematics, history, philosophy, logic, politics, sociology, etc. Together with them, regionalism becomes a synthetic complex scientific discipline, which develops its own independent methods of research. Due to the fact that the functioning of the regions is studied, the methods of social sciences are used. In regionalism, methods are often complex and this is due to its interdisciplinary nature. It is a complex science discipline. Two basic approaches - both disciplinary and interdisciplinary - are used to model regional processes. In the first approach, the problems of the regions are studied within a science - geography, history, politics, cultural studies, geopolitics, etc. The second one uses theories and approaches that have been developed on the basis of several scientific disciplines. In particular, the genetic approach allows to uncover the genesis and evolution of regional systems. It attempts to reveal the peculiarities of the socio-geographic and political space in the context of historical development.

Методи Иванов, Климент Найденов

РОЛЯТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА В СТРАТЕГИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ

Стратегическото управление трябва да се разглежда като един от ключовите инструменти, които се използват за насочване и идентифициране на алтернатива на управлението, като по този начин се планират, организират, управляват и контролират стратегическите изисквания. Особено като се има предвид, че стратегическото планиране на възможности е да се оптимизират стратегическите цели и задачи и да се разработят специфични стратегии за използване на практиката. Докато работи в стратегическа организация, той се излага, като концентрира човешките, финансовите, материалните, информационните и други ресурси на организацията за поставяне на стратегически задачи. В този контекст трябва да се постави основната задача на стратегическото управление, която трябва да се развива в рамките на организацията и в същото време да създава възможност за постигане на нейните цели като балансиране на интересите на групите вътре и извън тях. Стратегическо управление на подчертаното използване на подходящи стратегии за постигане на поставените цели, като се постига разумен баланс между необходимостта от стабилност и промяна. Възползвайте се от възможността да постигнете най-добрите цели, пред които е изправена всяка икономическа система, която е предназначена да се счита за една от най-важните управленски функции на всички нива на управление в организациите. Това е процес на планиране, който трябва да се използва като инструмент за анализ, за да се видят и очертаят изследванията и тенденциите в изучаването на програмата и да се определят цели за бъдещо развитие, разработване на стратегия, планиране и програмиране, като инструмент за управление на наличните ресурси, отчитане процеси и явление и въздействие на ефективното развитие на системата. Разработването и използването на краткосрочни и по-добри стратегии, планове и програми за различни региони на други и различни икономически сектори са постигнали напълно балансирано развитие на националната икономика и е от съществено значение да се проверят правилата на държавната политика в различни области на социално - икономически живот на другите и по-специално на отделни региони. От друга страна, стратегическото планиране може да се коментира като механизъм за координация и взаимодействие по интереси и дейности на всички икономически субекти, независимо от съществуващата собственост - частна или публична, с цел да се използва социално - икономическото развитие на административното място на кандидати и обръщат внимание на благосъстоянието на населението, което ги обитава. Развитието на теорията за конкурентоспособността е свързано с формирането на разнообразни възгледи за нейното значение и съдържание, а

конкурентоспособността може да се използва като икономическа категория, като се има предвид, че нейните свойства се формират в сложен и многостранен характер. Като се има предвид, че конкуренцията може да се очертае като непрекъснато устойчива възраст на производителя, водеща до двигател за увеличаване на достъпа и подобряване на стандарта на живот, който може да бъде създаден въз основа на най-високото ниво на търсене на производителност, като трябва да предлага продукти и иновации.

Metodi Ivanov, Kliment Naydenov

THE ROLE OF COMPETITION IN THE STRATEGIC PLANNING

Strategic management should be seen as one of the key tools that is used to guide and identify an alternative to management, thereby planning, organizing, managing and controlling strategic requirements. Especially given that strategic opportunity planning is to optimize strategic goals and objectives and develop specific strategies for the use of practice. While working in strategic organization, he exposes himself by concentrating the human, financial, material, information, and other resources of the organization on setting strategic tasks. In this context, the main task of strategic management must be set, which must be developed within the organization and at the same time create the opportunity to achieve its goals as balancing interests of the groups inside and outside them. Strategic management of the accentuated use of appropriate strategies to achieve the goals set, striking a reasonable balance between the need for stability and change. Take the opportunity to achieve the best goals that are facing any economic system, which is intended to be considered as one of the most important management functions at all levels of management in organizations. It is a planning process for planning to be used as a tool for analysis, to see and outline research and trends in program study, and to set goals for future development, strategy development, planning and programming, as tool for managing available resources, reporting processes and the phenomenon and impact of effective system development. The development and use of short-term and better strategies, plans and programs for different regions of other and different economic sectors have reached a fully balanced development of the national economy, and it is essential to check the rules of state policy in different areas of social - economic life of others and in particular of individual regions. On the other hand, strategic planning can be commented on as a mechanism for coordination and interaction on interests and activities of all economic entities, regardless of existing ownership - private or public, in order to use the socio-economic development in the administrative place of candidates and pay attention to the well-being of the population that

inhabits them. The development of competitiveness theory is related to the formation of diverse views on its relevance and content, and competitiveness can be used as an economic category, given that its properties are formed in a complex and multifaceted nature. Considering that competition can emerge as a continually sustainable age of the manufacturer, leading the driver to increase access and improve the standard of living that can be created on the basis of the highest level of demand of productivity, having to offer products and innovations.

Климент Найденов, Методи Иванов

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В ИНОВАТИВНИ ПРОЕКТИ

Рискът се определя като субективна характеристика на проекта по отношение на участниците и отразява възможността за негативни за него сценарии и последствия. Класификацията на риска може да бъде направена чрез класификационни признаци като по предмет, по вид инвестиция, степен на загуба в областта на влиянето и източник на възникване. Управлението на риска е процес, свързан с идентифицирането, анализа на рисковете и вземането на решения, които включват увеличаване на положителните и намаляване на отрицателните последици от настъпването на рискови събития. Рискът зависи от множество фактори, обикновено свързани с несигурността на външната среда и ограничените ресурси по проекта. Първите фактори включват непълна и ненадеждна информация, ограничения на капацитета на мениджърите да възприемат и обработват информация, случайни събития в работата на мениджърите и действия, свързани с борбата с конкурентите. Втората група включва материални, финансови и трудови ресурси. Идентифицирането на риска се извършва по различни методи, някои от които са:

- Мозъчна атака - изглежда е най - често използваният метод за идентифициране на риска. Неговата цел е да се създаде разширен списък от рискове, които впоследствие могат да се използват за извършване на качествен и количествен анализ на риска.
- Метод Delphi - използва се за постигане на съгласие между експерти относно списъка и характеристиките на рисковете
- Анкета - е възможно идентифициране на риска чрез интервюта с експерти с помощта на специално разработени въпроси.
- SWOT - Анализ - служат за разширяване на списъка на взетите под внимание рискове
- Структурни диаграми - позволяват да се анализират особеностите на структурата на предприятията и произтичащите от това рискове

- Струйни диаграми - представляват различни технологични процеси и техните взаимовръзки

Към методите за управление на риска намален анализ на чувствителността на стабилността, определяне на параметрите за корекция на рентабилността на проекта, формализирано описание на несигурностите, анализ на сценария, метод Монте-Карло за изграждане на дърво на решения и други. Управлението на риска в иновативни проекти е от съществено значение и използването на методи за намаляване на риска чрез диверсификация или разпределение на рисковете освобождаване на средства за покриване на непредвидени рискове и застрахователни рискове. Качественото управление на риска увеличава шансовете за успех в управлението на проекти в дългосрочен план и значително намалява риска от неефективна реализация.

Kliment Naydenov, Metodi Ivanov

RISK MANAGEMENT IN INNOVATIVE PROJECTS

The risk is defined as the subjective characteristics of the project in terms of participants and reflects the possibility of a negative for him scenarios and consequences. Risk classification can be made by classification signs such as by subject, by type of investment, degree of loss in the field of vilyanie and source of occurrence. Risk management is a process associated with the identification, analysis of risks and decision-making, which include increasing the positive and reduce the negative consequences of the occurrence of risk events. The risk depends on multiple factors usually associated with the uncertainty of the external environment and limited resources on the project. At the first factors include incomplete and untrustworthiness of information, capacity constraints managers to perceive and process information, randomly occurring events in the work of managers and actions related to counter competitors. The second group includes material, financial and labor resources. Identification of the risk is carried out by various methods, some of which are:

- Brainstorming - appears to be the most commonly used method for identification of risk. Its purpose is to establish an extended list of risks that can be subsequently used to conduct qualitative and quantitative risk analysis.
- Delphi method - used to reach agreement among experts regarding the list and characteristics of risks
- Poll - is possible identification of risk by interviews with experts with the help of specially designed questions.

- SWOT - Analysis - serve to expand the list of risks taken into account
- Structural diagrams - allow to analyze the peculiarities of the structure of enterprises and the resulting risks
- Streaming charts - represent different technological processes and their interrelationships

To the methods of risk management decreased sensitivity analysis of stability, determining the profitability correction parameters of the project, formalized description of uncertainties, scenario analysis, Monte-Carlo method of building a decision tree and others. Risk management in innovative projects is essential and the use of methods to reduce the risk by diversification or distribution of risks release of funds to cover unforeseen risks and insurance risks. Qualitative risk management increases the chances of success in project management in the long term and significantly reduces the risk of ineffective realization.

Климент Найденов, Тони Трайков

ГРАДСКИ ЦЕНТРОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗЪМ

Градовете по света изглеждат привлекателни за милиони хора. Те не само предлагат качествена среда за живот, но също така представляват възможност за релаксираща почивка или място с изявено културно и познавателно значение. Те са не само сложен социално -икономически организъм, културно -историческо образование, но и сцена на историята. Те се появиха възможност за развитие на градския туризъм. Всеки от тях има своето лице - покрив, комини, куполи, прави или криволичещи улици, фасади на къщи, общини, квартали, предградия и пр. Като цяло може да се твърди, че градовете се появяват образи на хора, които са свързани с тях. Градските туристически центрове са разделени главно на две групи: градове, в които туристическата индустрия изпълнява градообразуваща функция и градове, където туристическата индустрия е част от градската икономика. В зависимост от специализацията съществуват следните видове градски туристически центрове: центрове на културен и образователен туризъм, центрове за бизнес туризъм, центрове на събитийен туризъм, градове, курорти, медицински центрове и поклоннически туризъм. Много големи градски образувания - мегаполиси изглеждат многофункционални. Те развиват няколко вида туризъм, например. събитийен, бизнес, културно и познавателно. Лондон, Париж, Берлин и Рим са точно такива световни центрове на културен поднавателен ятуризъм, съчетан с бизнес. През последните години проблемите на градския туризъм като едно от обещаващите направления в туризма обръщат голямо внимание на международно, регионално и

национално ниво. Ролята и значението на градовете за развитието на туризма, чиято цел е непрекъснато да се увеличава. Туризмът се разглежда като ключов елемент в стратегиите за градско развитие като възможност да се допринесе за градското развитие и благосъстоянието на техните жители.

Kliment Naydenov, Tony Traykov

CITIES CENTERS FOR TOURISM DEVELOPMENT

Cities around the world appear attractive to millions of people. They not only offer a quality living environment, but also represented an opportunity for a relaxing holiday or a place with prominent cultural and cognitive significance. They are not only complex socioeconomic organism, cultural and historical education but also the scene of history. They emerged the opportunity for the development of urban tourism. Each of them has its face - roof, chimneys, cupolas, straight or winding streets, facades of houses, municipalities, neighborhoods, suburbs, etc. In general it can be argued that cities appear images of people who are associated with them. Urban tourist centers are divided mainly into two groups: cities in which the tourism industry performed gradoobrazuvash function and cities where the tourism industry is part of the urban economy. Depending on the specialization, there are these kinds of urban tourist centers: The centers of cultural and educational tourism, business tourism centers, centers of event tourism, cities, resorts, medical centers and pilgrimage tourism. Many large urban educated - megacities appear multifunctional. They develop several types of tourism, for example. event, business, cultural and cognitive. London, Paris, Berlin and Rome are tochnotakiva world centers of cultural podnavatelni yaturizam combined with business. In recent years, the problems of urban tourism as one of the promising directions in tourism pays great attention to international, regional and national level. The role and importance of cities for the development of Tourism, which aimed constantly increasing. Tourism is seen as a key element in strategies for urban development as an opportunity to contribute to urban development and welfare of their inhabitants.